

แผนปฏิบัติการ

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์
ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๐

ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญห
การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์
ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐
ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหา
การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐

ที่ปรึกษา	แพทย์หญิงอัมพร เบญจพลพิทักษ์	อธิบดีกรมอนามัย
	นายแพทย์ปองพล วรปาณี	รองอธิบดีกรมอนามัย
	นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุขรัตน์	ผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์
	ดร.ณัฐวัฒน์ นิปากร	
	ศาสตราจารย์ (พิเศษ) สุรพันธ์ ฉันทแคนสุวรรณ	
	นางมาริษา นาคทับที	
คณะผู้จัดทำ	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงานประเด็นการพัฒนาที่ ๑ – ๕ ภายใต้คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	
	ประเด็นการพัฒนาที่ ๑	
	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนากิจการศึกษาศึกษาในภูมิภาค	
	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	
	ประเด็นการพัฒนาที่ ๒	
	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	
	ประเด็นการพัฒนาที่ ๓	
	ผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย	
ผลิตและเผยแพร่	ประเด็นการพัฒนาที่ ๔	
	ผู้อำนวยการกองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน	
	ประเด็นการพัฒนาที่ ๕	
	ผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย	
	กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย	
	กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐	

คำนำ

ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบการจำแนกแผนออกเป็น ๓ ระดับ คือ แผนระดับที่ ๑ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนระดับที่ ๒ ได้แก่ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ และแผนความมั่นคง แผนระดับที่ ๓ หมายถึง แผนที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ ๑ และ ๒ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือจัดทำขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด หรือจัดทำขึ้นตามพันธกรณีหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ รวมถึงแผนปฏิบัติการทุกระดับ โดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๒ เห็นชอบให้หน่วยงานของรัฐปรับปรุงแผนระดับ ๓ ในความรับผิดชอบตามแนวมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จึงส่งผลให้มีการปรับปรุงยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครกในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙ และแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครกในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙ ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครกในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งถือเป็นแผนระดับที่ ๓ ต้องได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีข้างต้น

ดังนั้น กรมอนามัย ซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครกในวัยรุ่น จึงได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนภายใต้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครกในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครกในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๐ ที่มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ตลอดจนแผนระดับที่ ๒ และแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน โดยแผนปฏิบัติการฉบับนี้ ประกอบด้วยประเด็นการพัฒนา ๕ ประเด็น คือ ๑) การพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพและมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม ๒) การส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชนและสถานประกอบการในการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน และการสร้างสัมพันธภาพ ๓) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร ๔) การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น ๕) การบูรณาการฐานข้อมูล การวิจัย การจัดการความรู้ และนวัตกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครกในวัยรุ่น ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครกในวัยรุ่น กำหนดเป้าหมายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครกในวัยรุ่น จำนวน ๑๒ เป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก ๒๒ ตัวชี้วัด และปรับค่าเป้าหมายรายปีงบประมาณใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเป็นรูปแบบของแผนแม่บท (Master Plan) เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความสะดวกในการนำไปกำหนดแผนปฏิบัติการของส่วนราชการ หรือภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตลอดจนกำหนดโครงการ/กิจกรรมสำคัญเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จไว้อย่างครบถ้วน

กรมอนามัย ขอขอบคุณภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครกในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๐ ฉบับนี้ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะสามารถใช้เป็นประโยชน์ และเป็นกรอบแนวทางร่วมกันในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครกในวัยรุ่นเพื่อบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญรูปภาพ	ค
ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร	๑
ส่วนที่ ๒ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับที่เกี่ยวข้อง ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐	๓
ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ	
ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) (แผนระดับ ๑)	๓
แผนระดับที่ ๒ ที่เกี่ยวข้อง	
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑๑
แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)	๑๗
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๑๙
แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง	๒๒
ส่วนที่ ๓ แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕)	๒๔
๓.๑ การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่นระดับชาติ	๒๔
๓.๒ สารสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๐	๒๖
วิสัยทัศน์ (Vision)	๒๖
พันธกิจด้าน (Mission)	๒๖
วัตถุประสงค์ (Objectives)	๒๖
เป้าหมายสำคัญ	๒๗
ประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์)	๒๗

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ส่วนที่ ๓ แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) (ต่อ)

๓.๓ แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ	๒๘
แผนปฏิบัติการตามประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ที่ ๑	
เรื่อง การพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ	
และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม	๒๘
แผนปฏิบัติการตามประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ที่ ๒	
เรื่อง การส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบกิจการ ในการสื่อสารด้านสุขภาวะ	
ทางเพศของวัยรุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน และการสร้างสัมพันธภาพ	๓๓
แผนปฏิบัติการตามประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ที่ ๓	
เรื่อง การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร	๓๗
แผนปฏิบัติการตามประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ที่ ๔	
เรื่อง การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการ	
สังคมในกลุ่มวัยรุ่น	๔๑
แผนปฏิบัติการตามประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ที่ ๕	
เรื่อง การบูรณาการฐานข้อมูล งานวิจัย การจัดการความรู้ และนวัตกรรมด้านการป้องกันและแก้ไข	
ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	๔๕

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๓ - ๑ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ ๑	๒๘
ตารางที่ ๓ - ๒ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ ๒	๓๓
ตารางที่ ๓ - ๓ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ ๓	๓๗
ตารางที่ ๓ - ๔ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ ๔	๔๑
ตารางที่ ๓ - ๕ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ ๕	๔๕
ตารางที่ ๓ - ๖ ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก แนวทางการบริหาร/ดำเนินงาน และโครงการสำคัญ ในแต่ละประเด็นการพัฒนา	๕๐

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๒ - ๑ ภาพแสดงกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี	๔
ภาพที่ ๒ - ๒ ภาพแสดงกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓	๒๐
ภาพที่ ๓ - ๑ ผังแสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ กับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐	๔๙

ส่วนที่ ๑

บทสรุปผู้บริหาร

เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบต่อร่างพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นมา ซึ่งในมาตรา ๑๗ (๑) กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา กรณอนามัยกระทรวงสาธารณสุข ในฐานะเลขานุการ จึงประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙ ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ขึ้น ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ยึดวัยรุ่นเป็นศูนย์กลาง (teenage centered) โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของร่วมกันในการดำเนินการตามแนวทางที่จัดทำขึ้น เมื่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวผ่าน มา ๕ ปี คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจึงให้มีการทบทวนและปรับปรุงยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้มีมติเปลี่ยนชื่อแผน “ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙” เป็น “แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙” และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ซึ่งขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะที่ ๒ ในช่วงเวลาเดียวกัน จึงเลื่อนระยะเวลาดำเนินการของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙ ออกไปถึง พ.ศ. ๒๕๗๐

ผลจากการทบทวน และจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “วัยรุ่นมีความรู้ด้านเพศวิถีศึกษา มีทักษะชีวิตที่ดีสามารถเข้าถึงบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตร เป็นส่วนตัว รักษาความลับ และได้รับสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาค” โดยปรับเป้าหมายสำคัญ ได้แก่

๑) อัตราคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี จากเดิม ไม่เกิน ๒๕ ต่อ ๑,๐๐๐ คน เป็น ไม่เกิน ๑๕ ต่อประชากรหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี ๑,๐๐๐ คน ภายในปี ๒๕๗๐

๒) ค่าเป้าหมาย อัตราคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี ไว้ที่ไม่เกิน ๐.๕ ต่อประชากรหญิงอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี ๑,๐๐๐ คน ภายในปี ๒๕๗๐

นอกจากนี้ ได้ทบทวนและกำหนดพันธกิจ และประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ไว้ ๕ ประเด็น คือ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน และการสร้างสัมพันธภาพ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพ และเป็นมิตร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ การบูรณาการฐานข้อมูล การวิจัย การจัดการความรู้ และนวัตกรรมด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) ทั้ง ๕ เรื่อง มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และ พันธกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น แต่ละแผนปฏิบัติการ ได้นำมากำหนดเป้าหมาย ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จำนวน ๑๒ เป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (Key Performance Indicators – KPIs) ๒๒ ตัวชี้วัด และปรับค่าเป้าหมายรายปีงบประมาณใหม่ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป กำหนดแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) จำนวน ๓๓ แนวทาง และปรับวิธีการเขียนแนวทางการพัฒนาเป็นรูปแบบของแผนแม่บท (Master Plan) เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปกำหนดแผนปฏิบัติการของส่วนราชการ หรือภาคส่วนต่าง ๆ ได้สะดวก ยิ่งขึ้น ตลอดจนกำหนดโครงการ/กิจกรรมสำคัญ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จไว้ครบถ้วน

ส่วนที่ ๒

ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับที่เกี่ยวข้อง ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ

ในการทบทวนแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ ครั้งนี้ คณะทำงานได้ศึกษานโยบาย มาตรการ และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น ตามนัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๒ ให้หน่วยงานของรัฐปรับปรุงแผนในความรับผิดชอบตามนัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และนโยบายความมั่นคง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ ๑ และแผนระดับที่ ๒ ให้บรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ ซึ่งแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น ที่ได้จัดทำขึ้นนี้มีความเชื่อมโยงกับแผนระดับที่ ๑ แผนระดับที่ ๒ และแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) (แผนระดับที่ ๑)

“ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี” มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งมีเป้าหมายของประเทศไทยในปี ๒๕๘๐ คือ “เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนบนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะ และทัศนคติที่เป็นค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีนานาชาติ ระบบเศรษฐกิจตั้งอยู่บนฐานของการใช้นวัตกรรมนำดิจิทัล สามารถแข่งขันในการผลิตได้และค้าขายเป็น มีความเป็นสังคมประกอบการ มีฐานการผลิตและบริการที่มีคุณภาพและรูปแบบที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการในตลาดโลก เป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ เช่น การให้บริการคุณภาพทั้งด้านการเงิน ระบบโลจิสติกส์ บริการด้านสุขภาพ และท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นครัวโลกของอาหารคุณภาพและปลอดภัย เป็นฐานอุตสาหกรรมและบริการอัจฉริยะมาต่อยอดฐานการผลิตและบริการที่มีศักยภาพในปัจจุบัน และพัฒนาฐานการผลิตและบริการใหม่ ๆ เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การมีระบบเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนที่มีความเป็นอัจฉริยะ”

ในการที่จะบรรลุวิสัยทัศน์และทำให้ประเทศไทยพัฒนาไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์นั้น จำเป็นจะต้องมีการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาว และกำหนดแนวทางการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งยุทธศาสตร์ที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปี ต่อจากนี้ไป ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
๒. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
๓. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
๔. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
๕. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๖. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

ภาพที่ ๒-๑ ภาพแสดงกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี

การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่นมีส่วนที่เกี่ยวข้องใน ๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ประกอบด้วย ๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (หลัก) ๒) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (รอง) และ ๓) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ (รอง) ตามลำดับ

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (หลัก)

(๑) เป้าหมาย

(๑) คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ (๒) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์

๔.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น ‘วิถี’ การดำเนินชีวิต

๔.๑.๑ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว โดยส่งเสริมให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มัธยัสถ์ อดออม ซื่อสัตย์ และแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว รวมทั้งการพัฒนาพ่อแม่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

๔.๑.๒ การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม

๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า รวมถึงการพัฒนาและปรับทัศนคติให้คนทุกช่วงวัยที่เคยกระทำผิดได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุขและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

๔.๒.๑ ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และให้มีการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความรู้ที่สมวัยในทุกด้าน

๔.๒.๒ ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรมต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิตและวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

๔.๒.๓ ช่วงวัยแรงงาน ยกกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะแรงงานอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคล และความต้องการของตลาดแรงงาน มีการทำงานตามหลักการทำงานที่มีคุณค่าเพื่อสร้างผลิตภาพเพิ่มให้กับประเทศ มีวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ มีความรู้

ความเข้าใจและมีทักษะทางการเงินเพื่อให้สามารถบริหารจัดการการเงินของตนเองและครอบครัว มีการวางแผนทางการเงินและมีการออม การรับผิดชอบของพ่อแม่ต่อครอบครัว มีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และการอำนวยความสะดวกด้านความรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ แรงงานฝีมือ ความชำนาญพิเศษ การเป็นผู้ประกอบการใหม่ และการพัฒนาต่อยอดความรู้ในการสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ รวมทั้งมาตรการขยายอายุการทำงาน

๔.๓ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

๔.๓.๑ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ อาทิ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการตั้งคำถาม ความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์และการคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหา ความรู้และทักษะทางศิลปะ และความรู้ด้านคณิตศาสตร์และระบบคิดของเหตุผลและการหาความสัมพันธ์ การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด/ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ของตนได้ การหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้หลายช่องทาง รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต

๔.๓.๒ การเปลี่ยนโฉมบทบาท ‘ครู’ ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้” ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้ และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมทั้งปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่การดึงดูด คัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางสายอาชีพ การสนับสนุนสื่อการสอน และสร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนมาเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ และวัดผลงานจากการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง

๔.๓.๔ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่นผ่านการพัฒนากลไกต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาการศึกษาออนไลน์แบบเปิด การพัฒนาระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ดิจิทัล การมีระบบเทียบโอนประสบการณ์ ระบบธนาคารหน่วยกิต มาตรการจูงใจให้คนเข้าสู่การยกระดับทักษะ การให้สถานประกอบการเพิ่มผลิตภาพแรงงานผ่านการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องภายใต้กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ นอกจากนี้ ต้องพัฒนาระบบการเรียนรู้ในชุมชนให้เข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นพื้นที่เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต รวมถึงการเรียนรู้และทบทวนทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การอ่านออก-เขียนได้-คิดเลขเป็น โดยระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม การพัฒนาทัศนคติและแรงบันดาลใจที่อยากเรียนรู้ การสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้ และให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว รวมทั้งนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดหรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

๔.๓.๖ การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม โดยเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัล ทักษะการคัดกรองความรู้ องค์ความรู้ การใช้เทคโนโลยีผสมผสานกับคุณค่าของครูไปพร้อมกัน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่ประชาชนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและใช้ประโยชน์จากระบบการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๔.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา และสังคม มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม

๔.๕.๑ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ โดยพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสารด้านสุขภาวะที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งเฝ้าระวังและจัดการกับความรู้ด้านสุขภาวะที่ไม่ถูกต้อง จนเกิดเป็นทักษะทางปัญญาและสังคมที่เป็นการเพิ่มศักยภาพในการจัดการสุขภาวะตนเองของประชาชน อาทิ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของตนเองให้มีความเหมาะสม และการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอในการดำรงชีวิต

๔.๕.๒ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ โดยผลักดันการสร้างเสริมสุขภาวะในทุกนโยบายที่ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสุขภาพของประชาชน เพื่อลดภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสุขภาวะคนไทย

๔.๕.๓ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี โดยส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของสังคม จัดทำมาตรการทางการเงินการคลังที่สนับสนุนสินค้าที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยในการเสริมการมีสุขภาวะ รวมทั้งกำหนดให้มีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพโดยชุมชนและภาคประชาชนก่อนการดำเนินโครงการที่อาจกระทบต่อระดับสุขภาวะ

๔.๕.๔ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการสร้างความเป็นเลิศทางด้านบริการทางการแพทย์และสุขภาพแบบครบวงจรและทันสมัย ที่รวมไปถึงการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในการให้คำปรึกษา วินิจฉัย และพยากรณ์การเกิดโรคล่วงหน้า การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพทางไกลให้มีความหลากหลาย เข้าถึงง่าย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ห่างไกล มีการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เข้ากับอินเทอร์เน็ต ทางด้านสุขภาพ และจัดให้มีระบบการเก็บข้อมูลสุขภาพของประชาชนตลอดช่วงชีวิตให้มีประสิทธิภาพ โดยอยู่บนพื้นฐานความยั่งยืนทางการคลัง รวมถึงการปฏิรูประบบการเก็บภาษีและรายจ่ายเพื่อให้บริการด้านสุขภาพ ตลอดจนการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพในการสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างมีประสิทธิภาพ พอเพียง เป็นธรรม และยั่งยืน

๔.๕.๕ การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดี ในทุกพื้นที่ โดยให้ชุมชนเป็นแหล่งบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีของประชาชน ผ่านการจัดการความรู้ด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างสุขภาวะที่พึงประสงค์ระหว่างกัน โดยรัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่สำคัญในการอำนวยความสะดวกให้ชุมชนสามารถสร้างการมีสุขภาวะดีของตนเองได้ เพื่อให้ชุมชนเป็นพื้นที่สำคัญในการจัดการสุขภาวะของแต่ละพื้นที่

๔.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการสร้างความรู้ดีมีสุขของครอบครัวไทย การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๔.๖.๑ การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย โดยส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย พัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ การทำงานและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชากรแต่ละช่วงวัย โดยเริ่มจากการสร้างและพัฒนาบุตรที่มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพในกลุ่มประชากรวัยเจริญพันธุ์ทุกกลุ่มให้มีประชากรที่มีคุณภาพ รวมถึงการสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ โดยส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมบนฐานความรู้ทางวิชาการตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์และถึงช่วงอายุต่าง ๆ โดยให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง โดยเน้นการส่งเสริมการเกื้อกูลกันของคนทุกวัยในครอบครัวในการดูแลสมาชิกในครอบครัว การส่งเสริมนโยบายการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน การส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชน สถานประกอบการ จัดบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรและการดูแลผู้สูงอายุ การสนับสนุนบทบาทของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว รวมทั้งปรับปรุงกฎหมาย กำหนดบทบาทและจัดสรรทรัพยากรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเสริมพลังครอบครัว ควบคู่กับการปฏิรูปสื่อให้มีบทบาทในเชิงสร้างสรรค์ในการให้ความรู้ต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งครอบครัว

๔.๖.๒ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วม ของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างบรรทัดฐานที่ดีในสังคม การสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของประชากรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม รวมทั้งสนับสนุนด้านวิชาการและสร้างนวัตกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

๔.๖.๓ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน โดยเน้นให้พ่อแม่มีวัฒนธรรมที่ปลูกฝังให้ลูกเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ชีวิต ดนตรี กีฬา ศิลปะ รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน เปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม เอื้อแก่ครอบครัวทุกลักษณะ รวมถึงจัดให้มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมสาธารณะให้เป็นศูนย์รวมแห่งการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมการใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ ตลอดจนการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพและสามารถเข้าถึงได้ง่าย

๔.๖.๔ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการเชื่อมโยงข้อมูลรายบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การพัฒนาตนเอง สุขภาพและการพัฒนาอาชีพในตลอดช่วงชีวิต เพื่อเสริมและสร้างศักยภาพของการดำเนินงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามพันธกิจของแต่ละกระทรวงให้มีความเข้มแข็ง และตอบโจทย์ประเทศ เป็นฐานข้อมูลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ สามารถประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง และศักยภาพบุคคลของประเทศ นำไปสู่การตัดสินใจระดับนโยบายและปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคนไทยอย่างมีทิศทางและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต รวมถึงข้อมูลที่สนับสนุนการผลิตกำลังแรงงานที่มีทักษะตรงต่อความต้องการของตลาดงานในอนาคต และใช้ประกอบการตัดสินใจในการศึกษาต่อ อนาคตคลังสมองเพื่อรวบรวมผู้สูงอายุที่มีความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ

(๓) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) นี้ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ของแผนปฏิบัติการฯ ที่ตอบสนองประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ

ด้านการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การพัฒนาระบบการศึกษา ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพชวิศศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม และประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) ตลอดจนโครงการสำคัญเพื่อการบรรลุเป้าหมายในแต่ละประเด็นการพัฒนาไว้ด้วยแล้ว

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (รอง)

(๑) เป้าหมาย

(๑) สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ (๒) กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ (๓) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์

๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

๔.๑.๕ สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในบริบทของสังคมสูงวัย รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและการมีส่วนร่วมเป็นพลังในสังคมสำหรับคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้พิการและผู้สูงอายุ โดยการเชื่อมโยงระบบข้อมูลสวัสดิการรายบุคคล และการพัฒนาระบบการให้บริการสวัสดิการที่เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน ธุรกิจ หรือองค์กรประชาสังคม เพื่อให้สามารถพัฒนาระบบสวัสดิการถ้วนหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและควบคุมค่าใช้จ่ายไม่ให้เป็นการะทบทางคลังมากเกินไป ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการออมและการลงทุนระยะยาว เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของประชาชนทุกกลุ่มด้วยมาตรการทางภาษีและอื่น ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้แรงงานทั้งในระบบและนอกระบบเข้าสู่ระบบประกันสังคมอย่างทั่วถึง

๔.๑.๖ ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง โดยการจัดให้มีมาตรการพิเศษเพื่อให้สามารถระบุตัวกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และให้ความคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการอย่างเฉพาะเจาะจงกลุ่มเป้าหมายผู้มีรายได้น้อย ยากจน และผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติซ้ำซ้อน โดยมีเป้าหมายการตัดขาดวงจรความยากจนไม่ให้ส่งต่อจากรุ่นพ่อแม่ไปสู่รุ่นลูกหลาน และช่วยเหลือกลุ่มคนที่เดือดร้อนที่สุด

๔.๑.๗ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยในด้านบริการสาธารณสุข เน้นการกระจายทรัพยากรและเพิ่มบุคลากรทางการแพทย์การพยาบาล ให้กระจายไปยังพื้นที่อำเภอ ตำบล เพื่อให้สามารถดูแลประชาชนได้อย่างทั่วถึง การพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพให้ครอบคลุมผู้มีรายได้น้อย ให้ได้รับบริการที่ไม่มีความเหลื่อมล้ำในด้านคุณภาพ รวมทั้งระบบคุ้มครองการรักษายาบาลต่อการเจ็บป่วยที่สร้างภาระทางการเงินโดยไม่คาดคิดหรือเกินขีดความสามารถของผู้มีรายได้น้อย สนับสนุนส่งเสริมให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพ รวมถึงการพัฒนาสถานพยาบาลให้มีคุณภาพและมีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรตามมาตรฐานสากลในทุกพื้นที่ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการให้บริการสาธารณสุข ด้านการศึกษาเน้นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเสมอกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดารและยากจนและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ การจัดให้มีมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การสนับสนุนกลไกความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับจังหวัด การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้และนวัตกรรมของคนทุกกลุ่ม

รวมถึงระบบการติดตามสนับสนุนและประเมินผลเพื่อสร้างหลักประกันสิทธิการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพของประชาชน

๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม

๔.๓.๔ ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม โดยปรับเปลี่ยนทัศนคติและบทบาทเพศ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับของสังคมต่อเรื่องเพศสภาพและความเสมอภาคทางเพศ ส่งเสริมให้ทุกเพศมีส่วนร่วมรับผิดชอบครอบครัวและร่วมกันพัฒนาสังคม ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว พัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมในสถานประกอบการ เพื่อให้ทั้งชายและหญิงสามารถดูแลครอบครัวได้อย่างสมดุลกับการทำงาน ส่งเสริมการสร้างประชากรรุ่นใหม่บนรากฐานของครอบครัวที่มีคุณภาพ เพิ่มโอกาสของสตรีในการทำงานเชิงเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเพิ่มศักยภาพความรู้ความสามารถและภาวะผู้นำของสตรีเพื่อให้สามารถมีบทบาทในทางการเมืองและการบริหารทั้งในระดับสากล ระดับชาติและในระดับท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและกว้างขวาง

๔.๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ภายใต้บริบทของสังคมที่มีความหลากหลายมากขึ้นทั้งทางชาติพันธุ์ ศาสนา และวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ ส่งเสริมความตระหนักในสิทธิมนุษยชน สร้างความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกลุ่มชาติพันธุ์ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชน สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น สร้างความเข้าใจและจตุรร่วมบนความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมบทบาทของสถาบันการศึกษาในการช่วยยกระดับคุณค่าที่หลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้ รวมถึงเชื่อมโยงการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านบนรากฐานมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันกับประเทศไทย

๔.๓.๖ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล พัฒนาระบบโครงสร้างเครือข่ายด้านข้อมูลเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันสมัยได้อย่างรวดเร็ว ส่งเสริมเสถียรภาพของสื่อสาธารณะ ควบคู่ไปกับมาตรการสร้างความรับผิดชอบของสื่อต่อสังคม รวมถึงส่งเสริมบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้เรื่องสิทธิเพื่อคุ้มครองการใช้เทคโนโลยีและสื่อตามมาตรฐานความปลอดภัยและกฎหมาย ตลอดจนพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ทั้งในเชิงเนื้อหาและการสร้างความตระหนักและภูมิคุ้มกันของผู้เสพสื่อ

(๓) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) นี้ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ของแผนปฏิบัติการฯ ที่ตอบสนองประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบกิจการในการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน และการสร้างสัมพันธภาพ และประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) ตลอดจนโครงการสำคัญเพื่อการบรรลุเป้าหมายในแต่ละประเด็นการพัฒนาไว้ด้วยแล้ว

๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (รอง)

(๑) เป้าหมาย

(๑) ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์

๔.๑ ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่าง สะดวกรวดเร็ว โปร่งใส หน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ มีระบบการบริหาร จัดการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้การบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วน ภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์ สุขแก่ประชาชน

๔.๑.๑ การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนว หน้าของภูมิภาค ปรับรูปแบบและวิธีการดำเนินการของภาครัฐมีลักษณะที่เบ็ดเสร็จ ครบวงจร และ หลากหลายรูปแบบตามความต้องการของผู้รับบริการ มีความร่วมมือกับภาคอื่น ๆ พร้อมทั้งปรับปรุงกลไกการ ปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีลักษณะบูรณาการ สามารถส่งเสริมภารกิจของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะการ ปรับปรุงบทบาทและกลไกภาครัฐให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการประกอบการ การกำหนด กฎระเบียบที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจภาคเอกชนทุกขนาดสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ในระยะยาว

๔.๑.๒ ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำ เทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้มีระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและ แหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำไปสู่การวิเคราะห์การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อการพัฒนานโยบายและการให้บริการ ภาครัฐ มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการสาธารณะตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ เพื่อให้ สามารถติดต่อราชการได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เสียค่าใช้จ่ายน้อย และตรวจสอบได้

(๓) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) นี้ ได้ กำหนดประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ของแผนปฏิบัติการฯ ที่ตอบสนองประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ การบูรณาการ ฐานข้อมูล งานวิจัย การจัดการความรู้ และนวัตกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) ตลอดจน โครงการสำคัญเพื่อการบรรลุเป้าหมายในประเด็นการพัฒนาไว้ด้วยแล้ว

แผนระดับที่ ๒ ที่เกี่ยวข้อง

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ ต่อไป ซึ่งได้คำนึงถึงประเด็นร่วมหรือประเด็นตัดข้ามยุทธศาสตร์ และการประสานเชื่อมโยงเป้าหมายของแต่ละแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้มีความสอดคล้อง ไปในทิศทางเดียวกัน โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจะประกอบด้วย สถานการณ์และแนวโน้ม ที่เกี่ยวข้องของแผนแม่บท เป้าหมายและตัวชี้วัดในการดำเนินการซึ่งแบ่งช่วงเวลาออกเป็น ๔ ช่วง ช่วงละ ๕ ปี รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนา และแผนงาน/โครงการที่สำคัญของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ใน ยุทธศาสตร์ชาติว่า “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม

ฐานทรัพยากร ธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม”

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีจำนวนรวม ๒๓ ฉบับ ประกอบด้วย (๑) ความมั่นคง (๒) การต่างประเทศ (๓) การเกษตร (๔) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (๕) การท่องเที่ยว (๖) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (๗) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล (๘) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ (๙) เศรษฐกิจพิเศษ (๑๐) การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม (๑๑) ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้ (๑๓) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี (๑๔) ศักยภาพการกีฬา (๑๕) พลังทางสังคม (๑๖) เศรษฐกิจฐานราก (๑๗) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม (๑๘) การเติบโตอย่างยั่งยืน (๑๙) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (๒๐) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ (๒๑) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (๒๒) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และ (๒๓) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๒๓ ฉบับ เป็นการกำหนดประเด็นในลักษณะที่มีความบูรณาการ และเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้อง และประเด็นการพัฒนาจะมีความซ้ำซ้อนกันระหว่างแผนแม่บทฯ เพื่อให้ส่วนราชการสามารถนำแผนแม่บทฯ ไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและป้องกันการเกิดความสับสน โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ ๒ ที่มีความสำคัญในการเป็นแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ และถ่ายทอดไปสู่แนวทางในการปฏิบัติในแผนระดับที่ ๓ ของหน่วยงาน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๒๓ ฉบับจึงมีการกำหนดองค์ประกอบของแผนตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ที่ต้องมีการระบุแนวทางการพัฒนาและการดำเนินแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่ต้องสามารถสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นรูปธรรม

โครงสร้างของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๒๓ ฉบับมีองค์ประกอบหลัก ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) ประเด็นแผนแม่บท ประกอบด้วย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในระดับประเด็น เพื่อใช้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลลัพธ์ชั้นกลาง และ (๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ ประกอบด้วย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในระดับประเด็นของแผนแม่บท เพื่อใช้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลลัพธ์ขั้นต้น

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (หลัก)

(๑) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย

คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) นี้ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ของแผนปฏิบัติการฯ ที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับประเด็นของแผนแม่บท ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพและมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน และการสร้างสัมพันธภาพ และประเด็นการพัฒนาที่ ๕ การบูรณาการฐานข้อมูล งานวิจัย การจัดการความรู้ และ

นวัตกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) ตลอดจนโครงการสำคัญเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในประเด็นการพัฒนาไว้ด้วยแล้ว

(๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ

แผนย่อยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์

- แนวทางการพัฒนา

๑) สร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย สร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ โดยส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมบนฐานความรู้ทางวิชาการตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์และถึงช่วงอายุต่าง ๆ พัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้การทำงานและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชากรแต่ละช่วงวัย รวมถึงการให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง โดยเน้นการส่งเสริมการเกื้อกูลกันของคนทุกวัยในครอบครัวในการดูแลสมาชิกในครอบครัว การส่งเสริมนโยบายการสร้าง ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน การส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชน สถานประกอบการจัดบริการที่ ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรและการดูแลผู้สูงอายุ การสนับสนุนควบคู่กับการปฏิรูปสื่อให้มีบทบาทในเชิงสร้างสรรค์ในการให้ความรู้ต่อการพัฒนาและเสริมสร้าง ความเข้มแข็งครอบครัว โดยที่จะต้องมีการจัดการที่อยู่อาศัยสำหรับครอบครัวที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต ครอบครัว ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และมีความปลอดภัย มีระบบสนับสนุนในการดูแลเด็กและครอบครัว ในชุมชนที่มีคุณภาพมาตรฐาน รวมทั้งมีระบบสนับสนุนในการทำงานที่เอื้อต่อครอบครัวที่ทุกภาคส่วน การพัฒนาสนับสนุนการจัดสวัสดิการและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงานที่สมดุลระหว่างชีวิตการทำงาน และชีวิตครอบครัว

๒) ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปลุกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน สร้างกระบวนการ เรียนรู้และพัฒนาทักษะของประชากรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม รวมทั้ง สนับสนุนด้านวิชาการและสร้างนวัตกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อให้องค์กร เครือข่ายชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีกลไกการพัฒนาระดับพื้นที่ที่ประชาชน ชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการพัฒนา เฝ้าระวัง และติดตามการดำเนินงานส่งผลให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างเป็นรูปธรรม การปลุกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน โดยเน้นให้พ่อแม่มีวัฒนธรรมที่ปลุกฝังให้ลูกเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ชีวิต ดนตรีกีฬา ศิลปะ รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน เปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม เอื้อแก่ครอบครัวทุกลักษณะ

๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการ ข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างภาคีการพัฒนาต่าง ๆ โดยการเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การพัฒนาตนเอง สุขภาพ และการพัฒนาอาชีพในตลอดช่วงชีวิต เพื่อเสริมและสร้างศักยภาพของ การดำเนินงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามพันธกิจของแต่ละหน่วยงานให้มีความเข้มแข็งและตอบโจทย์ ประเทศ เป็นฐานข้อมูลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถ ประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง และศักยภาพบุคคลของประเทศ นำไปสู่การตัดสินใจระดับนโยบายและปฏิบัติเพื่อ พัฒนาคนไทยอย่างมีทิศทางและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต รวมถึงข้อมูลที่สนับสนุนการ ผลิตกำลังแรงงานที่มีทักษะตรงต่อความต้องการของตลาดงานในอนาคต และใช้ประกอบการตัดสินใจ

ในการศึกษาต่อ มีธนาคารคลังสมองเพื่อรวบรวมผู้สูงอายุที่มีความรู้ประสบการณ์และทักษะเพื่อถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์และทักษะให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ

- เป้าหมายของแผนย่อย

ครอบครัวไทยมีความเข้มแข็ง และมีจิตสำนึกความเป็นไทย ดำรงชีวิตแบบพอเพียงมากขึ้น

การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) นี้ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ของแผนปฏิบัติการฯ ที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับแผนย่อยของแผนแม่บท แผนย่อยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน และการสร้างสัมพันธภาพ โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) ตลอดจนโครงการสำคัญเพื่อการบรรลุเป้าหมายในประเด็นการพัฒนาไว้ด้วยแล้ว

แผนย่อยการพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย

- แนวทางการพัฒนา

๑) จัดให้มีการเตรียมความพร้อมทั้งสุขภาวะ เจตคติ ความรู้และทักษะให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์พร้อมทั้งส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์รวมทั้งกำหนดมาตรการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานให้พ่อแม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ด้วยตนเอง ทั้งการจูงใจให้สถานประกอบการจัดให้มีการจ้างงานที่ยืดหยุ่น รมรณคให้ผู้ชายตระหนักและมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ในบ้านและดูแลบุตรมากขึ้น

๒) จัดให้มีการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาวะที่ดีและสมวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงพยาบาลทุกระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็กสู่มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และสารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก

๓) จัดให้มีการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่ดีที่สมวัยทุกด้าน โดยการพัฒนาหลักสูตรการสอนและปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เน้นการพัฒนาทักษะสำคัญด้านต่าง ๆ อาทิ ทักษะทางสมอง ทักษะด้านความคิดความจำ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการวางแผนและการจัดระบบ ทักษะการรู้จักประเมินตนเอง ควบคู่กับการยกระดับบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมทั้งทักษะ ความรู้จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ ตลอดจน ผลักดันให้มีกฎหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุมทั้งการพัฒนาทักษะ การเรียนรู้เน้นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระบบการศึกษา การพัฒนาสุขภาพอนามัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยและการเตรียมทักษะการอยู่ในสังคมให้มีพัฒนาการอย่างรอบด้าน

- เป้าหมายของแผนย่อย

เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น

การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) นี้ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ของแผนปฏิบัติการฯ ที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับแผนย่อยของแผนแม่บท แผนย่อยการพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม และประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น

โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) ตลอดจนโครงการสำคัญเพื่อการบรรลุเป้าหมายในประเด็นการพัฒนาไว้ด้วยแล้ว

แผนย่อยการพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น

- แนวทางการพัฒนา

๑) จัดให้มีการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความคิดสร้างสรรค์การทำงานร่วมกับผู้อื่น

๒) จัดให้มีการพัฒนาทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ

๓) จัดให้มีการพัฒนาทักษะในการวางแผนชีวิตและวางแผนการเงิน ตลอดจนทักษะที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน

๔) จัดให้มีการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ การบ่มเพาะการเป็นนักคิด นักนวัตกรรม และการเป็นผู้ประกอบการใหม่ รวมทั้งทักษะชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมและทำงานภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

๕) ส่งเสริมและสนับสนุนระบบบริการสุขภาพและอนามัยที่เชื่อมต่อกันระหว่างระบบสาธารณสุขกับโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านความฉลาดทางเชาวน์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ตลอดจนภูมิคุ้มกันด้านต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตของกลุ่มวัยเรียน/วัยรุ่น

- เป้าหมายของแผนย่อย

วัยเรียน/วัยรุ่น มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ครบถ้วน รู้จักคิดวิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิตดีขึ้น

การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) นี้ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ของแผนปฏิบัติการฯ ที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับแผนย่อยของแผนแม่บท แผนย่อยการพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) ตลอดจนโครงการสำคัญเพื่อการบรรลุเป้าหมายในประเด็นการพัฒนาไว้ด้วยแล้ว

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี (รอง)

(๑) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย

คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้น

การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) นี้ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ของแผนปฏิบัติการฯ ที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับประเด็นของแผนแม่บท ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) ตลอดจนโครงการสำคัญเพื่อการบรรลุเป้าหมายในประเด็นการพัฒนาไว้ด้วยแล้ว

(๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ

แผนย่อยการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

- แนวทางการพัฒนา

๑) ปฏิรูประบบการจัดบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิและบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไปยังส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนารูปแบบและคุณภาพการบริการปฐมภูมิและเพิ่มขีดความสามารถของระบบและบุคลากร รวมทั้ง จัดให้มีกลไกช่วยเหลือและสนับสนุนสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงบริการจากสถานพยาบาลของรัฐในพื้นที่ได้ อาทิ ค่าใช้จ่ายการเดินทางไปสถานพยาบาล รวมทั้งจัดให้มีบริการด้านสุขภาพเชิงรุกทั้งในด้านการให้คำปรึกษา การควบคุมและป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาเรื้อรังต่อสุขภาพ และการส่งเสริมด้านสุขอนามัย

- เป้าหมายของแผนย่อย

การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง

การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) นี้ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ของแผนปฏิบัติการฯ ที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับแผนย่อยของแผนแม่บท แผนย่อยการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) ตลอดจนโครงการสำคัญเพื่อการบรรลุเป้าหมายในประเด็นการพัฒนาไว้ด้วยแล้ว

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม (รอง)

(๑) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย

คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น

การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) นี้ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ของแผนปฏิบัติการฯ ที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับประเด็นของแผนแม่บท ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) ตลอดจนโครงการสำคัญเพื่อการบรรลุเป้าหมายในประเด็นการพัฒนาไว้ด้วยแล้ว

(๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ

แผนย่อยมาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม

- แนวทางการพัฒนา

๑) จัดให้มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย โดยพัฒนาระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถให้ความช่วยเหลือกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและครอบคลุมครบกลุ่ม อาทิ ทั้งเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย เหลือของความรุนแรงต่าง ๆ และการค้ามนุษย์ แรงงานในภาคการผลิตที่มีความเสี่ยง ผู้ติดเชื่อ และบุคคลที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ

๒) ส่งเสริมและจัดหาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมให้ประชากรกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก-เยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เพื่อให้เข้าถึงบริการของรัฐและโอกาสทางสังคมได้อย่างเท่าเทียม และส่งเสริมความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย

๓) ระดมพลังความร่วมมือสร้างโอกาสและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบพึ่งตนเอง ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันพื้นฐานในการจัดระบบการคุ้มครองทางสังคมแก่สมาชิกของตน โดยมีภาคีต่าง ๆ เกื้อหนุนตามศักยภาพ/ความพร้อมของแต่ละภาคี โดยภาครัฐส่งเสริมเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สนับสนุนการรวมกลุ่มองค์กรชุมชน และเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย รวมทั้งมีการใช้กลไกที่มีอยู่แล้วในการเป็นทุนทางสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการคุ้มครองกลุ่มเป้าหมายในสังคม

๔) สนับสนุนให้มีการพัฒนาและนำใช้ระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดสวัสดิการและสร้างหลักประกันทางสังคมของทุกภาคส่วน อาทิ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางสวัสดิการสังคมที่เชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาคีพัฒนาต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับครัวเรือนและชุมชน เพื่อนำไปสู่การยกระดับการคุ้มครองทางสังคมและหลักประกันทางสังคม

- เป้าหมายของแผนย่อย

มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) นี้ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ของแผนปฏิบัติการฯ ที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับแผนย่อยของแผนแม่บท แผนย่อยมาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และแนวทาง การพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) ตลอดจนโครงการสำคัญเพื่อการบรรลุเป้าหมายในประเด็นการพัฒนาไว้ด้วยแล้ว

แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ได้บัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศ ซึ่งต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ๓ ประการ ได้แก่ (๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนา ด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และ (๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งได้บัญญัติให้การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศเป็นไปตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ แต่ละด้านต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติรวมทั้งให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

ในปี ๒๕๖๑ แผนการปฏิรูปประเทศ จำนวน ๑๑ ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข ด้านสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสังคม ด้านพลังงาน และด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ปี ๒๕๖๒ ได้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษามาเมื่อปี ๒๕๖๓ ภายหลังคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการปรับปรุงองค์ประกอบของแผนปฏิรูปประเทศเป็น ๑๓ ด้าน โดยมีด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงานและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพิ่มเติม

๑) แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

๑) เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ

๒) ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. การพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพ

๒. การพัฒนา ๓ ระบบใหญ่ ได้แก่

๒.๑ การพัฒนาระบบการสาธารณสุข

๒.๒ การพัฒนาระบบการศึกษาที่จะช่วยยกระดับการรู้หนังสือและทักษะสุขภาพนำไปสู่การปรับวิธีการสอนและหลักสูตรด้วยกระบวนการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพด้วย V-shape ตั้งแต่เด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กและยกระดับปฏิสัมพันธ์ (Interactive HL) และคิดวิเคราะห์ (Critical HL) ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา

๒.๓ พัฒนาระบบวัฒนธรรมและความเชื่อ (หมู่บ้าน) ๗๕,๐๓๒ แห่ง

๓) เป้าหมายกิจกรรม

๑. ข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้องและเข้าถึงประชาชน

๒. ประชาชนสามารถใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจจัดการสุขภาพได้ด้วยตนเองและครอบครัวได้

๒) แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข (ฉบับปรับปรุง)

กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock)

๑) เรื่อง/กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การปฏิรูปเขตสุขภาพให้มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ คล่องตัว และการร่วมรับผิดชอบด้านสุขภาพระหว่างหน่วยงานและท้องถิ่น

๒) เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๒.๑) เป้าหมาย

ประเทศมีเขตสุขภาพที่มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการและร่วมรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานและท้องถิ่น มีความคล่องตัว ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สามารถทำให้เกิดผลสำเร็จในพื้นที่ตามเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศด้านสุขภาพและสาธารณสุข รวมถึงการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคไม่ติดต่อ ผู้สูงอายุ ระบบหลักประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง

๒.๒) ตัวชี้วัด

๒.๒.๑) ระบบการบริหารจัดการเขตสุขภาพแบบบูรณาการ คล่องตัว มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และร่วมรับผิดชอบ โดยเขตสุขภาพ หน่วยงานในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และใช้กลไกที่มีอยู่ เช่น คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับจังหวัด และกลไกใหม่เชิงนวัตกรรม (ดำเนินการในพื้นที่ ๔ เขตสุขภาพนำร่อง)

๒.๒.๒) ประชาชนรวมทั้งผู้สูงอายุในพื้นที่ ได้รับการและการสนับสนุน ตามเป้าหมายการปฏิรูปด้านสุขภาพและสาธารณสุข รวมถึงการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคไม่ติดต่อ ผู้สูงอายุ ระบบประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง (ดำเนินการในพื้นที่ ๔ เขตสุขภาพนำร่อง)

๒.๒.๒.๒) ผู้ป่วยที่ได้รับประโยชน์จากการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อ โดยเฉพาะโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง

๒.๒.๒.๓) ประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อ โดยเฉพาะโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง

๒.๒.๓) ระบบบริหารจัดการ ระบบบริการและมาตรการสนับสนุนในพื้นที่ ที่ได้รับการพัฒนาและได้เริ่มดำเนินการตามเป้าหมายการปฏิรูปด้านสุขภาพและสาธารณสุข รวมถึงการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคไม่ติดต่อ ผู้สูงอายุ ระบบประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง (ดำเนินการในพื้นที่ ๔ เขตสุขภาพนําร่อง)

๒.๒.๔) หน่วยบริการ/หน่วยงานในพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและได้เริ่มดำเนินการ/ร่วมให้บริการแบบบูรณาการตามเป้าหมายการปฏิรูปด้านสุขภาพและสาธารณสุข รวมถึงการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคไม่ติดต่อ ผู้สูงอายุ ระบบประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ดำเนินการในพื้นที่ ๔ เขตสุขภาพนําร่อง)

๓) โครงการที่สนับสนุนตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕) นี้ อยู่ภายใต้แผนปฏิบัติการตามประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ที่ ๓ เรื่อง การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร ได้แก่

๓.๑) โครงการพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่เป็นมิตร

๓.๒) โครงการพัฒนาและส่งเสริมเครือข่ายผู้ให้บริการวัยรุ่นและเยาวชน

๓.๓) โครงการส่งเสริมให้วัยรุ่นเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์

๓.๔) โครงการพัฒนาเทคโนโลยีเข้าถึงบริการ การส่งต่อและอื่น ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

๓.๕) โครงการสื่อสารให้ความรู้ สร้างความตระหนัก เข้าถึงบริการและอื่น ๆ ให้กับวัยรุ่น

๓.๖) โครงการจัดทำ ทบทวน ประเมินผล และปรับปรุง คู่มือ/แนวทางปฏิบัติ/มาตรฐาน/สิทธิประโยชน์/กฎหมาย กระบวนการดำเนินงานภายใต้ พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

๓.๗) โครงการพัฒนาระบบบริการให้คำปรึกษาทางเลือก การยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย และการดูแลช่วยเหลือในกรณีตั้งครรภ์ต่อ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ระยะที่ ๒ ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน

ทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ให้เป็นแผนที่มีความชัดเจนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ที่ต้องการมุ่งเน้น โดยเริ่มต้นจากการสังเคราะห์ วิเคราะห์แนวโน้ม พร้อมทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ที่อาจเกิดขึ้นทั้งภายในประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก เพื่อประเมินความท้าทายและโอกาสในการพัฒนา ประเทศภายใต้บริบทเงื่อนไข ข้อจำกัดที่ประเทศไทยต้องเผชิญอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดย พิจารณารอบการประกอบของการพัฒนาประเทศในมิติด้านต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงหรือเป็นองค์ประกอบของ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติอย่างรอบด้าน ก่อนนำมาสู่การกำหนดจุดเน้นเชิงเป้าหมาย ที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญและมุ่งเน้นดำเนินงานให้บรรลุผลในระยะของแผนพัฒนาฯ เพื่อให้ประเทศ พร้อมเติบโตอย่างยั่งยืนและสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศไทยได้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ดังต่อไปนี้

๑) วัตถุประสงค์

การวางกรอบการพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปี ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ มีความมุ่งหมายที่จะ เร่งเพิ่มศักยภาพของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อทุนแรงและเสริมสร้าง ความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันทั่วทั้ง การกำหนดทิศ ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ **“พลิกโฉมประเทศไทยสู่ สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน”** ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทย มีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วย เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง และคำนึงถึง ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ ๒-๒ ภาพแสดงกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

๒) เป้าหมายการพัฒนา

เป้าหมายหลักที่ ๓.๒.๓ การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยลดความเหลื่อมล้ำ ทั้งในเชิงรายได้ ความมั่งคั่ง และโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ สนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสในการเลื่อนขั้นทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงจัดให้มีบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๓) หมายเหตุการพัฒนา (ที่แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นตอบสนอง)

มิติการพัฒนาที่ ๑ ภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย

หมายเหตุที่ ๔ ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

(๓.๑.๑) เป้าหมายการพัฒนา

เป้าหมายที่ ๓ ประชาชนไทยได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ

(๓.๑.๒) กลยุทธ์ที่ ๕ การบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพบนพื้นฐานความสมดุลทางเศรษฐกิจและสุขภาพของคนไทย

กลยุทธ์ย่อยที่ ๕.๓ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศเพื่อสนับสนุนบริการทางการแพทย์

มิติการพัฒนาที่ ๒ โอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม

หมายเหตุที่ ๔ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

(๓.๒.๑) เป้าหมายการพัฒนา

เป้าหมายที่ ๒ คนไทยทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

(๓.๒.๒) กลยุทธ์ที่ ๒ การสร้างโอกาสที่เสมอภาคแก่เด็กจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น

กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๑ สนับสนุนครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นให้สามารถเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่ครรภ์มารดาจนถึงปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพ พัฒนาระบบการให้เงินอุดหนุนเพื่อสนับสนุนการเลี้ยงดูเด็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการแก้ไขปัญหาผู้มีสิทธิ์ที่ตกหล่น ปรับใช้วิธีการจ่ายเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไข รวมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์และสิทธิประโยชน์ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

กลยุทธ์ที่ ๔ การพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ ๔.๑ บูรณาการระบบความคุ้มครองทางสังคม โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดเป้าประสงค์ของการจัดความคุ้มครองทางสังคมร่วมกัน การกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในการจัดความคุ้มครองทางสังคมให้ชัดเจน รวมถึงการเชื่อมโยงฐานข้อมูลให้ทุกหน่วยงานสามารถทำงานบนฐานข้อมูลเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อลดความทับซ้อนระหว่างโครงการ/มาตรการ เพิ่มความเพียงพอของสิทธิประโยชน์ และลดการตกหล่นของกลุ่มเปราะบาง ทั้งผู้พิการ คนไร้บ้าน ผู้ที่มีปัญหาซ้ำซ้อน และผู้ที่ประสบความเดือดร้อน

กลยุทธ์ย่อยที่ ๔.๒ ปรับปรุงรูปแบบการจัดความคุ้มครองทางสังคม ให้ทุกกลุ่มคนได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมบนฐานของความยั่งยืนทางการคลัง โดยการประเมินผลทุกโครงการ/มาตรการอย่างรัดกุม เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ/มาตรการ พร้อมทั้งยกเลิกหรือลดทอนงบประมาณของโครงการ/มาตรการที่ไม่มีผลกระทบหรือมีผลกระทบต่ำ เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง ตลอดจนส่งเสริมการจัดความคุ้มครองทางสังคม

แบบร่วมจ่ายโดยเฉพาะในกลุ่มที่มีศักยภาพ สนับสนุนให้ อปท. มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการให้แก่คนในพื้นที่ และจูงใจให้คนเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น

มิติการพัฒนาที่ ๔ ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ

หมวดหมู่ที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนา
แห่งอนาคต

(๓.๓.๑) เป้าหมายการพัฒนา

เป้าหมายที่ ๑ คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉบับพลันของโลกสามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

(๓.๓.๒) กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๑ พัฒนาเด็กช่วงตั้งครรภ์ถึงปฐมวัยให้ มีพัฒนาการรอบด้าน มีอุปนิสัยที่ดี โดยการเตรียมความพร้อมพ่อแม่ผู้ปกครองและสร้างกลไกประสานความร่วมมือ เพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์ให้ได้รับบริการที่มีคุณภาพ และดูแลเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย ตั้งแต่อายุในครรภ์ – ๖ ปี การพัฒนาครู และผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้มีความรู้และทักษะการดูแลที่เพียงพอ มีจิตวิทยาการพัฒนารอบด้านของเด็กปฐมวัย สามารถทำงานร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการสมวัยตามหลักการพัฒนาสมองและกระบวนการเรียนรู้แก่เด็ก ควบคู่กับการพัฒนาการด้านร่างกายสาธารณสุข และโภชนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีอย่างรอบด้านก่อนเข้าสู่วัยเรียน การยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐาน และจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นกลไกการพัฒนาเด็กปฐมวัยรายพื้นที่ที่มีคุณภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดูแลปกป้องเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน สติปัญญาสมวัย โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน รวมถึงพัฒนาระบบสารสนเทศได้กรายบุคคลเพื่อการส่งต่อไปยังสถานศึกษาและการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

กลยุทธ์ที่ ๓ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๒ พัฒนาทักษะในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ โดยจัดทำข้อมูลและส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายในอนาคตของตนเอง และสามารถเทียบโอนประสบการณ์ได้ ทั้งนี้ ให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับให้มีความเข้าใจและมีสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่มีความต้องการที่ซับซ้อน

แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง

๑) แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ของกระทรวงสาธารณสุข ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๑)

๒) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ของกระทรวงศึกษาธิการ

๓) แผนอุดมศึกษาระยะยาว ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๔) แผนปฏิบัติราชการ ระยะ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๕) แผนปฏิบัติราชการกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

๖) แผนปฏิบัติการด้านแรงงาน (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

ทั้งนี้ คณะทำงานได้นำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการต่าง ๆ ข้างต้น มาเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๐ ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕ ดังรายละเอียดในส่วนที่ ๓

ส่วนที่ ๓

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕)

๓.๑ การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นของแผนปฏิบัติการด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ

ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้การลดอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กำหนดให้การลดอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี และอายุ ๑๕-๑๙ ปีเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดในการบรรลุเป้าหมายที่ ๓ ว่าด้วยการสร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพและส่งเสริมสุขภาวะของคนทุกเพศทุกวัย ที่นานาชาติต้องการบรรลุให้ได้ภายในปี พ.ศ.๒๕๗๓

สำหรับประเทศไทย การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไม่เพียงแต่เป็นปัญหาด้านสุขภาพ แต่ยังเป็นปัญหาด้านประชากรที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอีกด้วย ในปี ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีอัตราเจริญพันธุ์รวมอยู่ในระดับต่ำ โดยผู้หญิงวัยเจริญพันธุ์อายุ ๑๕-๔๙ ปี มีบุตรเฉลี่ยเพียง ๑.๖ คน และ ๑.๓ คน ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าอัตราทดแทนทางประชากร อัตราการเกิดโดยรวมของประเทศไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ในปี ๒๕๖๔ มีจำนวนเด็กเกิดใหม่ ๕๔๔,๕๗๐ คน ลดลง ร้อยละ ๗.๒๘ จากปีก่อนหน้า ในปี ๒๕๖๓ มีจำนวนเด็กเกิดใหม่ ๕๘๗,๓๖๘ คน ลดลง ร้อยละ ๔.๘๘ จากปีก่อนหน้า ในปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเด็กเกิดใหม่ ๖๑๘,๑๙๓ คน ลดลงร้อยละ ๗.๒๒ จากปีก่อนหน้า จากที่เคยมีจำนวนเด็กเกิดใหม่มากกว่าปีละ ๑ ล้านคน ในระหว่างปี ๒๕๐๖ ถึง ๒๕๒๖ สำหรับประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุมานับตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ และกำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุระดับสมบูรณ์ในปี ๒๕๖๔ หมายถึง สังคมที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งหมด โดยคาดการณ์ว่าใน พ.ศ. ๒๕๗๔ ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด คือ มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ ๒๘ ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่ประชากรวัยแรงงานอายุ ๑๕- ๕๙ ปีจะลดลงจาก ๔๓.๐ ล้านคน ในปี ๒๕๖๐ เป็น ๔๐.๗ ล้านคนในปี ๒๕๗๐ โดยในไตรมาส ๑ ของปี ๒๕๖๔ ประชากรวัยแรงงาน มีจำนวน ๕๖.๕๙ ล้านคน และคาดว่าจะลดลงเหลือ ๓๕.๑ ล้านคนในปี ๒๕๘๓ ทำให้อัตราส่วนของวัยแรงงานต่อผู้สูงอายุก็ลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ในปี ๒๕๖๓ มีวัยแรงงาน ๓.๖ คนต่อผู้สูงอายุ ๑ คน และคาดว่าจะลดลงเหลือวัยแรงงาน ๑.๘ คนต่อผู้สูงอายุ ๑ คน ในปี ๒๕๘๓ ส่งผลให้อัตราส่วนพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานเพิ่มขึ้นจาก ๒๗.๗ ต่อวัยแรงงาน ๑๐๐ คนในปี ๒๕๖๓ เป็น ๕๖.๒ ต่อวัยแรงงาน ๑๐๐ คนในปี ๒๕๘๓ การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและการให้ความช่วยเหลือแก่วัยรุ่นที่คลอดบุตรและครอบครัว จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการสร้างความเข้มแข็งให้กับคุณภาพของประชากรที่เกิดใหม่อีกทั้งเป็นการวางรากฐานที่สำคัญให้กับเด็กและวัยรุ่นที่จะเข้าสู่วัยแรงงานในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อรองรับโครงสร้างทางประชากรในประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงเข้ามาร่วมกันดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ

ต่อร่างพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังตั้งครรภในวัยร่น พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นมา ซึ่งในมาตรา ๑๗ (๑) กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังตั้งครรภในวัยร่น มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังตั้งครรภในวัยร่นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา กรมนามัยกระทรวงสาธารณสุข ในฐานะเลขานุการ จึงประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังตั้งครรภในวัยร่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙ ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังตั้งครรภในวัยร่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ขึ้น ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ยึดวัยร่นเป็นศูนย์กลาง (teenage centered) โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของร่วมกันในการดำเนินการตามแนวทางที่จัดทำขึ้น

เมื่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวผ่านมา ๕ ปี คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังตั้งครรภในวัยร่นจึงให้มีการทบทวนและปรับปรุงยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังตั้งครรภในวัยร่นให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ประกอบกับพระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ.) ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒ และแนวทางการเสนอแผนระดับที่ ๓ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยมีสาระสำคัญ คือ แผนแบ่งเป็น ๓ ระดับ ประกอบด้วย แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนระดับที่ ๒ ประกอบด้วย ๔ แผน ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แผนระดับที่ ๓ หมายถึง แผนที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานรัฐ ส่วนราชการและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ ๑ และแผนระดับที่ ๒ สู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือจัดทำขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด หรือจัดทำขึ้นตามพันธกรณีหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ โดยนับตั้งแต่วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดการตั้งชื่อแผนในระดับที่ ๓ ให้ใช้ชื่อว่า “แผนปฏิบัติการด้าน ... ระยะที่ ... (พ.ศ. .... - ....)” ดังนั้น คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังตั้งครรภในวัยร่นได้มีมติเปลี่ยนชื่อแผน “ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังตั้งครรภในวัยร่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙” เป็น “แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังตั้งครรภในวัยร่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙” และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ซึ่งขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะที่ ๒ ในช่วงเวลาเดียวกัน จึงเลื่อนระยะเวลาสิ้นสุดของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังตั้งครรภในวัยร่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙ ออกไปถึง พ.ศ. ๒๕๗๐

สถานการณ์ปัญหา

ประเทศไทยพบการคลอดมีชีพในหญิงอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วงที่ผ่านมา ข้อมูลจากสถิติสาธารณสุขพบว่า วัยร่นอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีคลอดบุตร เพิ่มขึ้นจากประมาณ ๙๕,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๕๖ เป็นประมาณ ๑๐๔,๓๐๐ คน ในปี ๒๕๕๘ ในจำนวนนี้เป็นการคลอดบุตรโดยวัยร่นที่มีอายุน้อย คือ อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ประมาณปีละ ๓,๐๐๐ คน นอกจากนั้น วัยร่นอายุ ๑๐ - ๑๙ ปีที่คลอดบุตรซ้ำหรือคลอด เป็นครั้งที่สองขึ้นไปมีมากถึง ๑๒,๗๐๐ คน หรือเท่ากับร้อยละ ๑๒.๒ ของการคลอดในวัยร่นอายุ ๑๐-๑๙ ปีทั้งหมด

หลังจากการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว พบว่าในปี ๒๕๖๓ อัตราคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี คิดเป็น ๐.๙ ต่อประชากรหญิงอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี ๑,๐๐๐ คน และอัตราคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี คิดเป็น ๒๘.๗ ต่อประชากรหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี ๑,๐๐๐ คน และจากการประมาณการคาดว่า

อัตราการรอดในวัยรุ่นในปี ๒๕๖๕ จะลดลงผ่านเกณฑ์เป้าหมาย ที่กำหนดให้อัตราการรอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๐ – ๑๔ ปี และ ๑๕ – ๑๙ ปี ไม่เกิน ๐.๙ ต่อ ๑,๐๐๐ คน และ ๒๕ ต่อ ๑,๐๐๐ คน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผลการดำเนินงานมีแนวโน้มดีขึ้นตามลำดับ

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่งผลกระทบต่อเชิงลบทางสุขภาพต่อแม่วัยรุ่นและทารก เนื่องจากวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์มีความเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์สูงกว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุมากกว่า เช่น การเสียชีวิตของมารดา การเสียชีวิตของทารก ทารกน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ยิ่งไปกว่านั้น แม่วัยรุ่นยังมีความเสี่ยงต่อการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ข้อมูลจากการศึกษาสถานการณ์การแท้งในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า ผู้ป่วยทำแท้งที่มีเหตุผลด้านเศรษฐกิจ สังคมและครอบครัว ร้อยละ ๕๒.๐ เป็นกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี โดยอยู่ระหว่างการศึกษา นอกจากนี้ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังส่งผลกระทบต่อโอกาสทางการศึกษา หน้าที่การงาน รวมทั้งรายได้ในอนาคต ความไม่พร้อมในการเลี้ยงดูบุตรของแม่วัยรุ่น

๓.๒ สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐

วิสัยทัศน์ (Vision)

“วัยรุ่นมีความรู้ด้านเพศวิถีศึกษา มีทักษะชีวิตที่ดีสามารถเข้าถึงบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตร เป็นส่วนตัว รักษาความลับ และได้รับสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาค

พันธกิจ (Mission)

ส่งเสริม สนับสนุน และประสานให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ให้สามารถรองรับกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง

วัตถุประสงค์ (Objectives)

๑) วัยรุ่นมีความรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต สามารถดเว้นการมีเพศสัมพันธ์ ป้องกันการตั้งครรภ์และป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ รวมถึงได้รับการ ดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองอย่างเป็นระบบเมื่อประสบปัญหา

๒) ครอบครัวมีทัศนคติเชิงบวก และมีบทบาทในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

๓) วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ได้รับการปรึกษาทางเลือก สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ รวมถึงได้รับบริการที่เป็นมิตร และถูกต้องตามหลักวิชาการในการฝากครรภ์ การคลอด การดูแลสุขภาพหลังคลอด หรือการยุติการตั้งครรภ์และการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ

๔) พ่อแม่วัยรุ่นได้รับคำแนะนำและการช่วยเหลือเกี่ยวกับการดูแลเลี้ยงดูบุตร การจัดบริการทดแทนกรณีที่ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสม รวมถึงการฝึกอาชีพและการได้งานทำ

๕) พัฒนากลไกการบูรณาการทุกภาคส่วนในการดำเนินงานทั้งในด้านระบบการเรียนรู้ของวัยรุ่น บริการสุขภาพ สวัสดิการสังคม รวมถึงการจัดการฐานข้อมูล งานวิจัย และการจัดการความรู้อย่างเป็นรูปธรรม

เป้าหมายสำคัญ

- ๑) อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี จากเดิม ไม่เกิน ๒๕ ต่อประชากรหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี ๑,๐๐๐ คน เป็น ไม่เกิน ๑๕ ต่อประชากรหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี ๑,๐๐๐ คน ภายในปี ๒๕๗๐
- ๒) ค่าเป้าหมาย อัตราคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี ไว้ที่ไม่เกิน ๐.๕ ต่อประชากรหญิงอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี ๑,๐๐๐ คน ภายในปี ๒๕๗๐

ประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน และการสร้างสัมพันธภาพ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ การบูรณาการฐานข้อมูล งานวิจัย การจัดการความรู้ และนวัตกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

๓.๓ แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ

๓.๓.๑ แผนปฏิบัติการตามประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ที่ ๑ เรื่อง การพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม

๑) เป้าหมาย

(๑) วัยรุ่นได้รับการส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต

(๒) วัยรุ่นได้รับการดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองอย่างเป็นระบบเมื่อประสบปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในสถานศึกษา

(๓) สถาบันอุดมศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพและด้านอื่น ๆ ผนวกการเรียนการสอนเรื่องการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ สิทธินามัยการเจริญพันธุ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้แก่นักศึกษา ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาจะไปปฏิบัติหน้าที่บุคลากรทางการแพทย์ สาธารณสุข หรือครู ที่มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์และการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

๒) ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักและค่าเป้าหมาย

ตารางที่ ๓ - ๑ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ ๑

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายของปีงบประมาณ				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
K1) ร้อยละของนักเรียน/นักศึกษา มีความรู้ด้านเพศวิถีศึกษา และทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๖๕	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๗๕	ร้อยละ ๘๐
K2) ร้อยละของนักเรียน/นักศึกษาที่ประสบปัญหาอันเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้รับการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิ ด้านการศึกษา	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๑๐๐
K3) ร้อยละของสถาบันอุดมศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพและด้านอื่น ๆ ผนวกการเรียน การสอน เรื่องการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ สิทธินามัยการเจริญพันธุ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	ร้อยละ ๗๕	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๕	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๕

๓) แนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน

(๑) บริหารและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย และสถานการณ์ปัจจุบัน

๑.๑ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้อายุศึกษาและทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุม ๖ มิติ ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต ได้แก่ ๑) พัฒนาการของมนุษย์ (Human Development) ๒) สัมพันธภาพ (Relationships) ๓) ทักษะส่วนบุคคล (Personal Skills) ๔) พฤติกรรมทางเพศ (Sexual Behavior) ๕) สุขภาพทางเพศ (Sexual Health) และ ๖) สังคมและวัฒนธรรม (Society and Culture)

๑.๒ พัฒนาสื่อการเรียนรู้อายุศึกษาและทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัยให้มีความน่าสนใจ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ และเข้าถึงวัยรุ่นทุกช่วงวัย ซึ่งเป็นนักเรียน นักศึกษา เช่น Facebook YouTube TikTok Instagram Twitter และอื่น ๆ เป็นต้น

๑.๓ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง โดยสถานศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียน และการศึกษาดูด้วยตนเองทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่ออื่น ๆ ที่เหมาะสม ตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(๒) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของนักเรียน นักศึกษา

๒.๑ หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมของนักเรียน นักศึกษา เปิดพื้นที่สร้างสรรค์ สร้างแกนนำ เยาวชนต้นแบบ ให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่เหมาะสม

๒.๒ สร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และถอดบทเรียน นำมาสู่การปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบของกิจกรรมที่มีอยู่ให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เช่น เครือข่ายนักเรียน นักศึกษา สถานักเรียน เครือข่ายเยาวชน เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายชุมชน เครือข่ายสหวิชาชีพ กิจกรรมกลุ่มเพื่อน หรือการสร้างนักเรียน นักศึกษาแกนนำในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

๒.๓ จัดกิจกรรมระดับชาติเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามพื้นที่ และจงใจให้เกิดเป็นวัฒนธรรมของสังคมสมัยใหม่ใส่ใจสุขภาพ

(๓) พัฒนาศักยภาพครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในการสอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต ให้สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๑ พัฒนาศักยภาพครูผู้สอนให้เป็นครูยุคใหม่ เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Learning Facilitators) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง และให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

๓.๒ พัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องให้มีสมรรถนะในการสอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต โดยส่งเสริมให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องเข้ารับการฝึกอบรม ในโปรแกรมพัฒนาครูเพศวิถีศึกษาแบบออนไลน์ ผ่านกลไกการนิเทศติดตามของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนในลักษณะ Active Learning ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๓ พัฒนาศักยภาพของศึกษานิเทศก์ และประสานความร่วมมือในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยจัดทำคู่มือ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดโครงการคัดเลือกสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาดีเด่น ศึกษานิเทศก์ดีเด่น โรงเรียนดีเด่น ครูผู้สอนดีเด่น เพื่อให้ศึกษานิเทศก์สามารถนิเทศ ติดตาม หนุนเสริมครูผู้สอนให้จัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) สถานศึกษามีกลไก ระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาของนักเรียน นักศึกษา และมีการพัฒนาให้เข้มแข็ง ตลอดจนมีระบบประสานงานกับครอบครัวและชุมชนในการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนานักศึกษาที่ประสบปัญหาการตั้งครรภ์

๔.๑ จัดทำและเผยแพร่แนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตั้งครรภ์

๔.๒ ปรับทัศนคติของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการช่วยเหลือนักเรียนที่ตั้งครรภ์

๔.๓ สร้างความรู้ความเข้าใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้อง สิทธิเด็ก เป็นต้น ในการช่วยเหลือนักเรียนที่ตั้งครรภ์ และสถานศึกษากำหนดให้มีครูที่ปรึกษา ครูผู้ประสานงาน

๔.๔ ติดตามประเมินผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตั้งครรภ์

๔.๕ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและเครือข่ายการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งต่อนักเรียนที่ประสบปัญหาให้ได้รับบริการด้านสุขภาพที่ทันสมัย ให้ได้รับคำปรึกษา ตลอดจนสวัสดิการ

และการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมอย่างเป็นระบบ รวมทั้งประสานความร่วมมือกับครอบครัว และชุมชนในการให้บริการระบบการดูแลนักเรียนที่ประสบปัญหาการตั้งครรภ์ในทุกพื้นที่

๔.๖ พัฒนาระบบบริการให้คำปรึกษาและตอบปัญหาด้านสุขภาพจิต โดยนักจิตวิทยา โรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่หรือรูปแบบ Application ซึ่งมีแชทบอท (Chatbot) หรือระบบตอบคำถามอัตโนมัติเบื้องต้น แอปพลิเคชัน “HERO” ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข หรือ Line Official Account “TEEN CLUB” ของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

(๕) สถานศึกษาจัดการศึกษาให้กับวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์อย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบที่เหมาะสมจนสำเร็จ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก

๕.๑ พัฒนารูปแบบการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียนที่ประสบปัญหา ตามความต้องการของผู้เรียน อาทิ การเรียนร่วมกับเพื่อนในระบบปกติ โดยมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น การจัดสถานที่ให้นมบุตร ป้องกันการถูกล้อเลียน การเรียนออนไลน์ การเรียนผ่านใบงาน หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม

๕.๒ สร้างการรับรู้ให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบ เกี่ยวกับการดูแลคุ้มครองสิทธิเด็กที่ตั้งครรภ์

(๖) ผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพและด้านอื่น ๆ ผนวกการสอนเรื่อง การคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ สิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรระดับอุดมศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยขอความร่วมมือสถาบันอุดมศึกษาให้ดำเนินการ โดยมุ่งหวังว่าเมื่อเมื่อสำเร็จ การศึกษาจะไปปฏิบัติหน้าที่บุคลากรทางการแพทย์ สาธารณสุข หรือครู ที่มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์และการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

๔) โครงการหรือกิจกรรมสำคัญ (Initiatives) เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน

(๑) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญห การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

(๒) การขับเคลื่อน Line Official Account “TEEN CLUB” ในสถานศึกษา

(๓) การนิเทศติดตามและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา

(๔) โครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผู้เรียน การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑

(๕) โครงการพัฒนาสถานักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(๖) สถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. จัดกิจกรรมเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต ให้แก่นักศึกษา กศน.

(๗) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นในสถานศึกษา และปลูกฝังค่านิยมการใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นตอนต้น

(๘) โครงการเสริมสร้างสมรรถนะให้ครูทุกสังกัด เข้าเรียนรู้หลักสูตร E - Learning เพศวิถีศึกษา

(๙) โครงการพัฒนาศึกษานิเทศก์และครูด้านเพศวิถีศึกษาแบบออนไลน์

(๑๐) โครงการคัดเลือกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดีเด่น ศึกษานิเทศก์ดีเด่น โรงเรียนดีเด่น และครูผู้สอนดีเด่น ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต

(๑๑) โครงการฝึกอบรมคณะทำงานพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษา และทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม ระดับภูมิภาค ประจำปี ๒๕๖๕

(๑๒) โครงการพัฒนาครูสังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผ่านหลักสูตรออนไลน์ E - Learning เพศวิถีศึกษา

(๑๓) โครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
(๑๔) โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศการให้คำปรึกษา ส่งต่อ และติดตามผล
(๑๕) โครงการพัฒนานักจิตวิทยาโรงเรียน ประจำเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต
(๑๖) โครงการพัฒนาครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ร่วมกับเครือข่าย ให้ครูสามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเบื้องต้นได้

(๑๗) โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตั้งครรภ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

(๑๘) โครงการพัฒนาคู่มือและสื่อประกอบคู่มือ แนวทางสำหรับครู กศน. ในการให้ความช่วยเหลือคำแนะนำ ให้คำปรึกษาเบื้องต้นต่อผู้เรียนที่ประสบปัญหา

(๑๙) การนิเทศติดตามและส่งเสริมการจัดทำแผนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาอันเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ ในโรงเรียนสังกัด กทม.

(๒๐) โครงการจัดทำแนวปฏิบัติในการให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่ตั้งครรภ์ได้รับสิทธิครอบคลุมทั้งบริการด้านสาธารณสุข โอกาสทางการศึกษา และสวัสดิการสังคม รวมทั้งให้มีการประสานและส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงที

(๒๑) การสร้างความตระหนักรู้ให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการบริหารจัดการและดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตั้งครรภ์

(๒๒) โครงการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ที่ประสบปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

(๒๓) การสำรวจสถาบันอุดมศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพที่มีการจัดการเรียน การสอน เรื่องการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ สิทธินามัยการเจริญพันธุ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(๒๔) เพิ่มช่องทางการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์โดยมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

- การเพิ่มการเข้าถึงจากช่องทางต่างๆ เช่น Line Official Account “TEEN CLUB” และช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย

- การพัฒนารูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย ให้ความหลากหลายสอดคล้องตามความสนใจของผู้เรียน เช่น หลักสูตรออนไลน์ บทเรียนออนไลน์แบบเปิด (Mooc) และ E - book เป็นต้น (อว.)

๕) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการฯ ไปดำเนินการ (หน่วยงานระดับกรม หรือเทียบเท่าขึ้นไป)

(๑) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

(๒) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๓) กรมส่งเสริมการเรียนรู้

(๔) สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

(๕) สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

(๖) สำนักการศึกษา เมืองพัทยา

(๗) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(๘) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

(๙) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน

- (๑๐) กรมอนามัย
- (๑๑) กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น
- (๑๒) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- (๑๓) มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- (๑๔) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
- (๑๕) มูลนิธิแพथูเฮลท์ (P2H)
- (๑๖) สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ (สวท)
- (๑๗) สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA)

๓.๒.๒ แผนปฏิบัติการตามประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ที่ ๒ เรื่อง การส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการ ในการสื่อสารสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน และการสร้างสัมพันธภาพ

๑) เป้าหมาย

(๑) พ่อแม่/ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการสื่อสารสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน เพื่อเพิ่มสัมพันธภาพกับบุตรหลานซึ่งเป็นวัยรุ่นผู้ประสบปัญหาการตั้งครรภ์ได้

(๒) สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๕๐ คนขึ้นไปให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์แก่ลูกจ้างอย่างถูกต้อง

(๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่

๒) ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักและค่าเป้าหมาย

ตารางที่ ๓ - ๒ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ ๒

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายของปีงบประมาณ				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
K4) ร้อยละของพ่อแม่/ผู้ปกครองที่มีทักษะการสื่อสารสุขภาวะทางเพศ การเลี้ยงดูบุตรหลาน	ร้อยละ ๖๕	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๗๕	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๕
K5) ร้อยละของสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๕๐ คนขึ้นไป ที่ได้มีการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์แก่ลูกจ้างอย่างถูกต้อง (จำนวน 27,579 แห่ง โดยประมาณ)	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๗๕	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๕	ร้อยละ ๙๐
K6) ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บรรจุแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติท้องถิ่น	ร้อยละ ๗๕	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๕
K7) ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการขับเคลื่อนการดำเนินการ เพื่อให้วัยรุ่นได้รับสิทธิในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	ร้อยละ ๗๕	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๕

๓) แนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน

(๑) สร้างนักสื่อสารสุขภาวะทางเพศ นักสื่อสารสุขภาวะทางเพศ คือ ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการสุขภาวะทางเพศ ได้แก่ ทีมวิทยากรครอบครัวระดับจังหวัด แกนนำชุมชน ครู พยาบาลเมือง ตื่นรู้ อาสาสมัครในพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดความรู้ เทคนิคในการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น ในครอบครัวและชุมชน

๑.๑ พัฒนาหลักสูตร สื่อ แบบประเมินหรือแบบคัดกรอง ชุดความรู้ที่จำเป็น สำหรับนักสื่อสารสุขภาวะทางเพศ พ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อใช้ในการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น

๑.๒ พัฒนาศักยภาพนักสื่อสารสุขภาวะทางเพศ ในการให้ความรู้ครอบครัวและชุมชน ผ่านช่องทางในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การประชุม การสัมมนา การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจัดพื้นที่สร้างสรรค์ ปลอดภัย และเป็นมิตร ในการสื่อสารสุขภาวะทางเพศ รวมถึงการบูรณาการกิจกรรมในพื้นที่

(๒) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม บูรณาการการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดู สร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร ด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น

๒.๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวง ส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้อง บูรณาการพัฒนาศักยภาพพลโลกเครือข่ายทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำ/แกนนำ สตรี ผู้นำตามธรรมชาติ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนครอบครัว สภาเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายอื่น ๆ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในชุมชนให้มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ เทคนิคในการสื่อสารการเลี้ยงดู สร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร ด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น ผ่านการจัดอบรมและกิจกรรมการเรียนรู้

๒.๒ ส่งเสริมให้มีการสร้างองค์กรหรือสถานประกอบการหรือชุมชนต้นแบบหรือบุคคลต้นแบบ ที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดกิจกรรม การเลี้ยงดู การสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น

(๓) เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการ ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษา การคุ้มครองสิทธิ และบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และวัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น

๓.๑ เพิ่มช่องทางให้เข้าถึงความรู้ บริการ ข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษา การคุ้มครองสิทธิ และบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และวัยรุ่นให้สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น

๓.๒ บูรณาการข้อมูลโดยจัดให้มีคลังข้อมูลสถานการณ์ สถิติ เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และมีการบูรณาการองค์ความรู้ระหว่างหน่วยงาน ๖ กระทรวงหลัก และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกัน

๓.๓ พัฒนาและประชาสัมพันธ์ระบบการให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และวัยรุ่น เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ แกนนำให้คำปรึกษาในองค์กรหรือสถานประกอบการ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร สร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น

(๔) สร้างความร่วมมือให้องค์กรสื่อทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม มีการกระตุ้นให้ครอบครัว ชุมชน และสังคม ในการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น

๔.๑ ส่งเสริมให้องค์กรสื่อทุกภาคส่วนนำประเด็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นและสุขภาวะทางเพศที่ถูกต้อง ไปผลิตและสร้างสรรค์สื่อที่มีความน่าสนใจและเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย

๔.๒ องค์กรสื่อทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนกระตุ้นให้ครอบครัว ชุมชนและสังคมเห็นความสำคัญของการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

๔.๓ สร้างความร่วมมือกับผู้ผลิตรายการทุกช่องทาง ผู้มีอิทธิพลต่อความคิดทางสังคม (Influencer) มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประเด็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและสุขภาวะทางเพศที่ถูกต้อง เพื่อให้สังคมเกิดการตื่นตัว และมีทัศนคติหรือมุมมองเชิงบวกต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และการสื่อสารสุขภาวะทางเพศ

(๕) ส่งเสริมให้สถานประกอบการจัดการให้มีข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัวแก่ลูกจ้าง โดยการส่งเสริมสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๕๐ คนขึ้นไป ให้ข้อมูลข่าวสารและให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา

การตั้งครุฑในวัยรุ่นและบริการแก่ลูกจ้างหรือลูกจ้างที่มีบุตรหลานเป็นวัยรุ่นครอบคลุมใน ๗ ประเด็น คือ ๑) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น ๒) การคุมกำเนิดโดยเฉพาะการคุมกำเนิดกึ่งถาวร ๓) การฝากครรภ์และการดูแลการตั้งครุฑ ๔) การแท้งและปัญหาภาวะแทรกซ้อนอันเนื่องจากการทำแท้ง ๕) โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะการติดเชื้อและเรื่องเอชไอวี ๖) ส่งเสริมการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว ๗) การให้ข้อมูลหน่วยงานที่ให้บริการคำปรึกษาปัญหาการตั้งครุฑไม่พึงประสงค์ บริการอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดให้มีระบบส่งต่อเพื่อให้ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม

(๖) กระทรวงมหาดไทยจัดทำแนวทางปฏิบัติ และให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

๖.๑ จัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานสำหรับราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

๖.๒ ให้ความรู้และพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานตามคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานสำหรับราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ แก่เจ้าหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น

(๗) ส่งเสริมให้ราชการส่วนท้องถิ่น สนับสนุนพื้นที่สร้างสรรค์ หรือจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ที่ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น

๗.๑ ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานและบูรณาการร่วมกันระหว่างราชการส่วนท้องถิ่น กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๗.๒ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ การจัดสวัสดิการสังคมและการให้ความช่วยเหลือทางกระบวนการยุติธรรม

๗.๓ สนับสนุนให้วัยรุ่นได้รับสิทธิการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น ตามกฎหมาย

๗.๔ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีการติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น

(๘) สนับสนุนให้สถานประกอบกิจการ ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีระบบการส่งต่อให้วัยรุ่น/ลูกจ้างเข้าถึงบริการให้คำปรึกษาและบริการอนามัยการเจริญพันธุ์

๔) โครงการหรือกิจกรรมสำคัญ (Initiatives) เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน

(๑) การพัฒนาต่อ ยอดระบบ Thai Family Platform

(๒) การส่งเสริมทักษะการเลี้ยงดูบุตรอย่างมีคุณภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

(๓) การยกระดับสู่ความเป็นเลิศของกลไกด้านครอบครัว

(๔) การส่งเสริมสวัสดิการเพื่อแรงงาน ครอบครัว และสังคม

(๕) การให้ความรู้แก่ประชาชนในการรู้เท่าทันสื่อ

(๖) การสร้างความร่วมมือกับองค์กรสื่อให้เห็นความสำคัญในการผลิตและสร้างสรรค์สื่อในเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

(๗) การพัฒนาและขยายเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานในการสื่อสารเรื่องเพศเชิงบวกในครอบครัว

(๘) การพัฒนานโยบาย มาตรการ ที่สร้างแรงจูงใจหรือให้สิทธิประโยชน์แก่สถานประกอบกิจการในการจัดบริการเพื่อส่งเสริมให้กับครอบครัวของลูกจ้าง

(๙) การพัฒนาศักยภาพนักพัฒนาชุมชนในราชการส่วนท้องถิ่นให้มีทักษะขับเคลื่อนงานเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ครอบครัว

(๑๐) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อครอบครัว

(๑๑) โครงการประกวดสื่อสร้างสรรค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

๕) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการฯ ไปดำเนินการ (หน่วยงานระดับกรม หรือเทียบเท่าขึ้นไป)

(๑) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

(๒) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(๓) มูลนิธิแพธทูเฮลท์ (P2H)

(๔) มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

(๕) สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ (สวท)

(๖) สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร

(๗) สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

(๘) สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร

(๙) องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

(๑๐) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

(๑๑) สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย

(๑๒) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(๑๓) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๑๔) กรมกิจการเด็กและเยาวชน

(๑๕) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

(๑๖) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

(๑๗) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

(๑๘) สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(๑๙) สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

(๒๐) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม

(๒๑) สมาคมเพศวิถีศึกษา

(๒๒) กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

(๒๓) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓.๒.๓ แผนปฏิบัติการตามประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ที่ ๓ เรื่อง การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร

๑) เป้าหมาย

(๑) ระบบบริการสุขภาพมีความเป็นมิตรกับวัยรุ่น

(๒) วัยรุ่นเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตร

๒) ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักและค่าเป้าหมาย

ตารางที่ ๓ - ๓ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ ๓

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายของปีงบประมาณ				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
K8) ร้อยละของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผ่านเกณฑ์มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ. ๒๕๖๓	ร้อยละ ๓๐ (สะสม)	ร้อยละ ๖๐ (สะสม)	ร้อยละ ๙๐ (สะสม)	ร้อยละ ๑๕* (สะสม)	ร้อยละ ๓๐* (สะสม)
K9) จำนวนโรงพยาบาลนอกสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มีการจัดบริการตามมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน	๒๐ แห่ง (สะสม)	๒๕ แห่ง (สะสม)	๓๐ แห่ง (สะสม)	๓๕ แห่ง (สะสม)	๔๐ แห่ง (สะสม)
K10) ร้อยละความพึงพอใจของวัยรุ่นที่ได้รับการสุขภาพที่เป็นมิตร	≥ร้อยละ ๘๐	≥ร้อยละ ๘๐	≥ร้อยละ ๘๐	≥ร้อยละ ๘๐	≥ร้อยละ ๘๐
K11) ร้อยละของวัยรุ่นที่เข้าถึงบริการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์	≥ร้อยละ ๖๐	≥ร้อยละ ๗๐	≥ร้อยละ ๘๐	≥ร้อยละ ๙๐	≥ร้อยละ ๙๐
K12) ร้อยละของวัยรุ่นที่ใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้ง	ร้อยละ ๑๐๐	ร้อยละ ๑๐๐	ร้อยละ ๑๐๐	ร้อยละ ๑๐๐	ร้อยละ ๑๐๐
K13) ร้อยละของหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี ที่ได้รับการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ (Modern Methods) หลังคลอดหรือหลังแท้ง	≥ร้อยละ ๖๐	≥ร้อยละ ๖๕	≥ร้อยละ ๗๐	≥ร้อยละ ๗๕	≥ร้อยละ ๘๐
K14) ร้อยละของหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี หลังคลอดหรือหลังแท้งที่คุมกำเนิดได้รับการคุมกำเนิดด้วยวิธีกึ่งถาวร	≥ร้อยละ ๘๐	≥ร้อยละ ๘๐	≥ร้อยละ ๘๐	≥ร้อยละ ๘๐	≥ร้อยละ ๘๐
K15) ร้อยละของการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี	≤ร้อยละ ๑๓.๕	≤ร้อยละ ๑๓	≤ร้อยละ ๑๒.๕	≤ร้อยละ ๑๒	≤ร้อยละ ๑๑.๕

*หมายเหตุ: ค่าเป้าหมายตัวชี้วัด K8) ปรับเปลี่ยนการกำหนดค่าเป้าหมายใหม่ในปี ๒๕๖๙ เนื่องจากโรงพยาบาลที่ผ่านการประเมินครบ ๓ ปี จะต้องมีการประเมินรับรองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้คงคุณภาพบริการ

๓) แนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน

(๑) พัฒนาระบบบริการสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ให้ได้มาตรฐาน

๑.๑ พัฒนามาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน โดยกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาและทบทวนมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่น

และเยาวชนให้สอดคล้องกับมาตรฐานระดับสากล โดยการพัฒนารูปแบบและคุณภาพของระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ครอบคลุมบริการที่จำเป็นทุกด้าน โดยมุ่งให้บริการที่มีความเป็นมิตรและสอดคล้องกับความต้องการและสิทธิของวัยรุ่นตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.๒๕๕๙ และเป็นแนวปฏิบัติสำหรับสถานบริการสุขภาพทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนที่มีคุณภาพ

๑.๒ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรตามมาตรฐานการบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานบริการสาธารณสุข สถานศึกษา ชุมชน ครอบครัว วัยรุ่นและเยาวชน เพื่อให้หน่วยบริการสาธารณสุขและหน่วยบริการที่ดูแลวัยรุ่นและเยาวชน มีการจัดบริการสุขภาพตามมาตรฐานการบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน และส่งเสริมให้โรงพยาบาล/สถานบริการสาธารณสุขผ่านเกณฑ์มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (Youth Friendly Health Service : YFHS) ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยการพัฒนาศักยภาพผู้ให้บริการ การเยี่ยมเสริมพลัง และการกำกับติดตามประเมินรับรองเพื่อให้มีคุณภาพและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๑.๓ พัฒนาระบบให้คำปรึกษาและบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ในการดูแล ช่วยเหลือ ส่งต่อ และป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ รวมถึงบริการให้การปรึกษาทางเลือก การยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดูแลช่วยเหลือในกรณีตั้งครรภ์ต่อ รวมทั้งการขยายบริการไปยังเครือข่ายอื่น ๆ เช่น โรงเรียน สถานประกอบกิจการ ให้มีระบบดูแลช่วยเหลือ ส่งต่อ และนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยหลากหลายช่องทางในการให้คำปรึกษาที่ตรงกับความต้องการของวัยรุ่น

๑.๔ ขยายการจัดบริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ให้ครอบคลุมถึงภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

๑.๕ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาระบบบริการสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ให้ได้มาตรฐาน และนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยตรงกับความต้องการของวัยรุ่น เช่น Telemedicine, Line, Application

(๒) พัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพในการจัดบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร และการพัฒนาเครือข่ายในการส่งต่อ เช่น การอบรมพัฒนาศักยภาพ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถอดบทเรียน

๒.๑ พัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพให้มีองค์ความรู้ในการจัดบริการสุขภาพ ทั้งความรู้ด้านวิชาการและทักษะในการให้บริการ รวมถึงการมีทัศนคติเชิงบวกในการดูแลสุขภาพวัยรุ่น

๒.๒ สนับสนุนให้มีแหล่งทุนหรืองบประมาณในการพัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพ เช่น มีการเขียนแผนในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร มีทุนสนับสนุนในการอบรมพัฒนาศักยภาพในด้านความรู้และทักษะการให้บริการ ทั้งภาครัฐ เอกชนและภาคประชาสังคม เช่น หน่วยงานระดับท้องถิ่น (อปท.) หน่วยงานระหว่างประเทศ (UNFPA, UNICEF) มูลนิธิต่าง ๆ สนับสนุนให้มีแหล่งทุนหรืองบประมาณในการพัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพ

๒.๓ พัฒนาและนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพ เช่น การอบรมพัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพแบบออนไลน์ e - Learning หรือ e - Learning ร่วมกับการทำ work shop

(๓) พัฒนาแนวทางปฏิบัติภายใต้ พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

๓.๑ พัฒนาแนวทางปฏิบัติภายใต้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน กระทรวงสาธารณสุขมีการทบทวนวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล กระบวนการ ปัญหาอุปสรรค และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคู่มือ/

แนวทาง/มาตรฐานให้กับผู้ให้บริการในการจัดบริการให้วัยรุ่นเข้าถึงบริการ ภายใต้ พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๓.๒ ส่งเสริม สร้างความเข้าใจ และสนับสนุนให้มีการนำแนวทางปฏิบัติภายใต้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ไปสู่การปฏิบัติ กระทรวงสาธารณสุขและภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้าใจในการถ่ายทอด ถ่ายระดับวิธีการ กระบวนการให้กับผู้ปฏิบัติ เช่น อบรม ชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำแนวทาง/มาตรฐาน/คู่มือ นำไปปฏิบัติเพื่อให้วัยรุ่นได้เข้าถึงสิทธิภายใต้ภายใต้ พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ในการเข้ารับบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่น

๔.๑ ภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุนให้วัยรุ่นเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ โดยวัยรุ่นทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและรับบริการด้านบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ตามสิทธิประโยชน์ของวัยรุ่นได้อย่างตรงความต้องการ และเพิ่มช่องทางการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพทั้งเชิงรุก เชิงรับ ออนไลน์ ออฟไลน์ รวมถึงการสื่อสารประชาสัมพันธ์ในช่องทางที่หลากหลายที่เข้าถึงกลุ่มวัยรุ่น หรือสื่อบุคคลที่วัยรุ่นชื่นชอบ

๔.๒ ภาครัฐร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกัน ทบทวน ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ และนโยบาย เพื่อเอื้อให้วัยรุ่นเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ พร้อมทั้งจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับหน่วยบริการให้เข้าใจและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และนโยบาย ได้อย่างมั่นใจและไม่ละเมิดสิทธิของวัยรุ่น

๔.๓ พัฒนาและนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ในการเข้ารับบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ และมีเทคโนโลยีในการส่งเสริมให้วัยรุ่นเข้าถึงสิทธิ รวมทั้งการแสดงผลข้อมูลหน่วยบริการในพื้นที่และสิทธิประโยชน์ เช่น Website, Application

๔.๔ จัดให้มีระบบ/กลไกในการรับข้อเรียกร้องและช่วยเหลือวัยรุ่นโดยสหวิชาชีพ ให้เข้าถึงสิทธิตาม พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ และเพิ่มช่องทางรวมถึงระบบส่งต่อในการรับข้อเรียกร้องจากช่องทางต่าง ๆ เช่น สายด่วน ช่องทางออนไลน์ โดยเน้นรักษาความลับของผู้รับบริการ

(๕) สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานบริการสาธารณสุขมีและใช้เวชภัณฑ์วางแผนครอบครัวด้วยเทคโนโลยีที่หลากหลายทันกับปัญหาและครอบคลุมระบบประกันสุขภาพทุกระบบ

๕.๑ สนับสนุนให้หน่วยบริการมีการใช้เวชภัณฑ์ในการวางแผนครอบครัวที่ครอบคลุมระบบประกันสุขภาพทุกระบบ โดยมีรูปแบบในการให้บริการที่หลากหลายให้วัยรุ่นเข้าถึงเวชภัณฑ์คุมกำเนิดได้สะดวกและตรงกับความต้องการ

๕.๒ พัฒนาระบบบริหารจัดการเวชภัณฑ์วางแผนครอบครัวและนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยบริการทุกระดับอย่างแท้จริง

(๖) บูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานภาคีเครือข่ายเพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นเข้าถึงความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งเชิงรุกและสื่อออนไลน์ที่วัยรุ่นเข้าถึง

(๗) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นในการออกแบบระบบสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตร โดยการสนับสนุนทรัพยากรจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๔) โครงการหรือกิจกรรมสำคัญ (Initiatives) เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน

- (๑) โครงการพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่เป็นมิตร
- (๒) โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน
- (๓) โครงการพัฒนาและส่งเสริมเครือข่ายผู้ให้บริการวัยรุ่นและเยาวชน
- (๔) โครงการส่งเสริมให้วัยรุ่นเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์
- (๕) โครงการพัฒนาเทคโนโลยีเข้าถึงบริการ การส่งต่อและอื่น ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
- (๖) โครงการสื่อสารให้ความรู้ สร้างความตระหนัก เข้าถึงบริการและอื่น ๆ ให้กับวัยรุ่น
- (๗) โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำหรือวัยรุ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
- (๘) โครงการจัดทำ ทบทวน ประเมินผล และปรับปรุง คู่มือ/แนวทางปฏิบัติ/มาตรฐาน/สิทธิประโยชน์/กฎหมาย กระบวนการดำเนินงานภายใต้ พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

(๙) โครงการพัฒนาระบบบริการให้คำปรึกษาทางเลือก การยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย และการดูแลช่วยเหลือในกรณีตั้งครรภ์ต่อ

๕) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการฯ ไปดำเนินการ (หน่วยงานระดับกรม หรือเทียบเท่าขึ้นไป)

- (๑) กรมอนามัย
- (๒) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- (๓) กรมควบคุมโรค
- (๔) กรมสุขภาพจิต
- (๕) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- (๖) สำนักงานมาย กรุงเทพมหานคร
- (๗) สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร
- (๘) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- (๙) มูลนิธิเข้าถึงเอดส์
- (๑๐) สมาคมพัฒนาเครือข่ายอาสา RSA
- (๑๑) สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ
- (๑๒) มูลนิธิแพธทูเฮลท์ (P2H)
- (๑๓) กรมกิจการเด็กและเยาวชน (สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย)
- (๑๔) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- (๑๕) มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

๓.๒.๔ แผนปฏิบัติการตามประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ที่ ๔ เรื่อง การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น

๑) เป้าหมาย

(๑) วัยรุ่นตั้งครรถ์ได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งต่ออย่างเป็นระบบและได้รับการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของวัยรุ่นแต่ละราย

(๒) สภาคเด็กและเยาวชนสร้างเครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่เป็นแกนนำในการป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาการตั้งครรถ์ในวัยรุ่น

๒) ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักและค่าเป้าหมาย

ตารางที่ ๓ - ๔ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ ๔

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายของปีงบประมาณ				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
K16) ร้อยละของวัยรุ่นที่ตั้งครรถ์ก่อน และ/หรือ หลังคลอดได้รับการสวัสดิการสังคมที่ตอบสนองต่อความต้องการอย่างเหมาะสม	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๕	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๕
K17) ร้อยละความพึงพอใจของแม่วัยรุ่นที่ได้รับการบริการสวัสดิการทั้งก่อนและหลังคลอด	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๕
K18) ร้อยละของแม่วัยรุ่นที่มีสิทธิและได้รับสวัสดิการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	ร้อยละ ๙๕	ร้อยละ ๙๕	ร้อยละ ๙๕	ร้อยละ ๙๕	ร้อยละ ๙๕
K19) สภาคเด็กและเยาวชนขับเคลื่อนกิจกรรมป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาการตั้งครรถ์ในวัยรุ่น	๓๙๐ (จำนวนกิจกรรม)	๔๑๐ (จำนวนกิจกรรม)	๔๓๐ (จำนวนกิจกรรม)	๔๕๐ (จำนวนกิจกรรม)	๔๗๐ (จำนวนกิจกรรม)

๓) แนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน

(๑) พัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของพ่อแม่ วัยรุ่นทั้งก่อนและ/หรือหลังคลอดบุตร ตลอดจนเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการประกอบอาชีพ

๑.๑ สอบถามความต้องการของวัยรุ่นเกี่ยวกับความต้องการรับความช่วยเหลือด้านบริการสวัสดิการสังคม ๑๕ ด้าน

บริการสวัสดิการสังคม หมายถึง ๑) การให้คำปรึกษา ๒) การบริการป้องกันปัญหา และเฝ้าระวัง ๓) การจัดหาที่พักอาศัย ๔) การพิจารณาให้เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด ๕) การให้ข้อมูลด้านสิทธิอันพึงได้รับ ๖) การช่วยเหลือด้านคดีความ ๗) การบริการด้านการศึกษา ๘) การบริการด้านสังคม ๙) การจัดหาหรือส่งต่อศูนย์ฝึกอาชีพ ๑๐) การจัดหางานและจัดหาอาชีพ ๑๑) การจัดหาครอบครัวทดแทนให้บุตรของแม่วัยรุ่นในกรณีที่ไม่สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวเดิมได้ ๑๒) การช่วยเหลือสิ่งอุปโภค บริโภคที่จำเป็น หรือการพิจารณาให้เงินสงเคราะห์ ๑๓) การช่วยเหลือบริการด้านสุขภาพ ๑๔) การบริการดูแลเด็ก ๑๕) การวางแผนการช่วยเหลือร่วมกับผู้ให้บริการ

๑.๒ พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล โดยมีศูนย์การจัดเก็บข้อมูลกลางเพื่อจัดเก็บข้อมูลความต้องการของวัยรุ่น และนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถานการณ์ของวัยรุ่นของประเทศไทย เพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรถ์ในวัยรุ่น กำหนดแนวทางการพัฒนามาตรฐานการดูแลช่วยเหลือ

พัฒนาฝีมือ หลักสูตร เป็นต้น โดยให้ความสำคัญกับการเก็บรักษาความลับและความเป็นส่วนตัวตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

๑.๓ พัฒนาระบบส่งต่อเพื่อจัดสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยมีการพัฒนาบุคลากร สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม รวมทั้งมีช่องทางการประสาน ส่งต่อระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม มีระบบติดตาม รายงาน ผลให้การช่วยเหลือ

๑.๔ จัดสวัสดิการสังคมให้ตรงกับความต้องการของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ โดยผ่านกระบวนการสังคมสงเคราะห์ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ เช่น การให้คำปรึกษา การวางแผนให้ความช่วยเหลือ การจัดบริการที่เหมาะสม การติดตามให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งการยุติการให้บริการ ทั้งนี้การช่วยเหลือต้องสอดคล้องกับความต้องการ และการมีส่วนร่วมของวัยรุ่น เพื่อนำไปสู่การจัดบริการสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

๑.๕ ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการมาตรการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับวัยรุ่นตั้งครรภ์และครอบครัว เพื่อความเป็นเอกภาพของการทำงาน และเป้าหมายในการช่วยเหลือวัยรุ่น

๑.๖ ผลักดันโครงการเงินอุดหนุน เพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด สนับสนุนการดำเนินงานการเลี้ยงดูแลเด็กแรกเกิด เพื่อเป็นสวัสดิการในการเลี้ยงดูบุตรที่เกิดจากแม่วัยรุ่น ซึ่งอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ (รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี โดยให้เด็กที่มีสัญชาติไทยที่เกิดตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ เป็นต้นไป จนถึง ๖ ปี อัตรา ๖๐๐ บาท ต่อคนต่อเดือน โดยสามารถนำฐานข้อมูลเด็กดังกล่าวมาใช้ในการเข้าถึงแม่วัยรุ่น เพื่อให้แม่วัยรุ่นได้รับบริการตามความต้องการต่อไป)

(๒) จัดทำแนวทางปฏิบัติด้านการจัดสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยมีสาระสำคัญ ได้แก่ การป้องกัน การแก้ไข การป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ การตั้งครรภ์ต่ออย่างมีคุณภาพ การยุติการตั้งครรภ์

(๓) ส่งเสริมศักยภาพของแม่วัยรุ่น ในการเลี้ยงดูบุตรและทำหน้าที่ตามบทบาทได้อย่างเหมาะสม โดย

๓.๑ ผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับให้ความรู้แก่พ่อแม่วัยรุ่นและครอบครัวเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร รวมทั้งมีระบบการให้คำปรึกษาที่เข้าถึงง่าย สะดวกรวดเร็ว และสามารถติดตามผลได้

๓.๒ หน่วยงานและภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพ การศึกษา สวัสดิการสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณ วิทยากร หลักสูตร ดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้แก่พ่อแม่วัยรุ่นและครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรได้อย่างเหมาะสม

(๔) หน่วยงานจัดให้มีเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษา โดยจัดให้มีช่องทางที่หลากหลายทั้งโดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่วัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้สะดวก ในการขอคำปรึกษา กรณีที่ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีการจัดหาครอบครัวทดแทน การรับเด็กเข้าไว้ในสถานรองรับเด็ก สถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง หรือการส่งเด็กกลับคืนสู่ครอบครัวเดิม (Alternative Care)

(๕) หน่วยงาน/เครือข่ายมีการประสานงาน ให้ความรู้ แนะนำ หนุนเสริม สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการดำเนินงาน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในพื้นที่ของตนเอง ทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการตั้งครรภ์ การคุมกำเนิด การดูแลขณะตั้งครรภ์หลังคลอด หรือการยุติการตั้งครรภ์ การดูแลสุขภาพอนามัยของทารก การจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมแก่วัยรุ่นตั้งครรภ์ที่ยังอยู่ในระบบการศึกษา การให้คำแนะนำแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งต่อวัยรุ่นให้ได้รับสวัสดิการสังคม การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตให้แก่วัยรุ่น รวมทั้งการจัดพื้นที่สร้างสรรค์แก่เยาวชน

(๖) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำข้อมูลเด็กนอกระบบการศึกษาในพื้นที่ รวมทั้งมีการประสานหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ ทักษะชีวิตในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การจัดสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กนอกระบบการศึกษา ตลอดจนการประสานงาน กับหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อให้มีโอกาสได้รับการศึกษาตามความเหมาะสม

(๗) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สภาเด็กและเยาวชนเป็นแกนนำ สร้างเครือข่ายเด็กและเยาวชน ในพื้นที่เพื่อป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

๔) โครงการหรือกิจกรรมสำคัญ (Initiatives) เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน

(๑) โครงการรณรงค์ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา การช่วยเหลือ แก่เด็กวัยรุ่นทั้งในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา และชุมชน ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

(๒) โครงการจัดทำและเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศขนาดใหญ่ (Big Data) ประชากรในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(๓) โครงการให้ความช่วยเหลือ สวัสดิการสังคมแก่วัยรุ่นตั้งครรภ์/หลังคลอด

(๔) โครงการเรียนรู้ผ่านสื่อมัลติมีเดีย เรื่องวัยรุ่นนำรู้ชีวิตที่ต้องการ

(๕) โครงการพัฒนาระบบประสานส่งต่อการช่วยเหลือวัยรุ่นและครอบครัว

(๖) โครงการขับเคลื่อนการจัดบริการสวัสดิการแม่เลี้ยงเดี่ยว และครอบครัว

(๗) กิจกรรมแนะแนวอาชีพให้นักเรียนนักศึกษา (ให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษาทั่วไป ไม่เฉพาะ กับวัยรุ่นตั้งครรภ์)

(๘) กิจกรรมประชารัฐรวมพลังสร้างยุวแรงงาน (กิจกรรมนี้ให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษาทั่วไป ให้มีงานทำช่วงปิดภาคเรียน และเวลาว่างจากการเรียน)

(๙) โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

(๑๐) โครงการพัฒนาบุคลากรให้สามารถให้คำปรึกษาทางเลือกแก่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ เช่น พนักงาน ส่วนท้องถิ่น บุคลากรทางการศึกษาในท้องถิ่น ที่เข้ามาดูแลเด็ก

(๑๑) โครงการการดูแลเด็กและเยาวชนหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัยในสถานพินิจและ ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน

(๑๒) กิจกรรมส่งเสริมสภาเด็กและเยาวชนโดยให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(๑๓) กิจกรรมส่งเสริมให้สภาเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการออกแบบสื่อสร้างสรรค์

(๑๔) โครงการให้เงินอุดหนุนองค์กรที่ช่วยเหลือเด็กตั้งครรภ์

(๑๕) โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(๑๖) โครงการพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๕) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการฯ ไปดำเนินการ (หน่วยงานระดับกรม หรือ เทียบเท่าขึ้นไป)

(๑) กรมกิจการเด็กและเยาวชน

(๒) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(๓) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(๔) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

(๕) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

(๖) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

(๗) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- (๘) สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย
- (๙) กองบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- (๑๐) กองบริหารระบบบริการสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต
- (๑๑) กองคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ /กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
- (๑๒) กองสวัสดิการแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- (๑๓) ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (๑๔) สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย
- (๑๕) สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย
- (๑๖) ศูนย์ช่วยเหลือสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- (๑๗) องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ แห่งประเทศไทย
- (๑๘) สหทัยมูลนิธิ
- (๑๙) มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)
- (๒๐) สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร
- (๒๑) กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน
- (๒๒) มูลนิธิเข้าถึงเอดส์

๓.๒.๕ แผนปฏิบัติการตามประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) ที่ ๕ เรื่อง การบูรณาการฐานข้อมูลงานวิจัย การจัดการความรู้ และนวัตกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น

๑) เป้าหมาย

(๑) มีระบบฐานข้อมูลที่สนับสนุนการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น กำกับติดตามความก้าวหน้า และปรับปรุงการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม

(๒) สนับสนุนการวิจัย การจัดการความรู้ นวัตกรรม ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยหรือองค์ความรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ

๒) ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักและค่าเป้าหมาย

ตารางที่ ๓ - ๕ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ ๕

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายของปีงบประมาณ				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
K20) ระดับความสำเร็จของการพัฒนาฐานข้อมูลตัวชี้วัดยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น (Teen Act Indicators)	มีข้อมูลการบันทึกผลการดำเนินงานตัวชี้วัดในระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น ในระดับประเทศ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐	มีข้อมูลการบันทึกผลการดำเนินงานตัวชี้วัดในระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น ในระดับประเทศ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ และจังหวัดมีข้อมูลผลการดำเนินงานตัวชี้วัดในระดับจังหวัด ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ (๓๘ จังหวัด)	มีข้อมูลการบันทึกผลการดำเนินงานตัวชี้วัดในระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น ในระดับประเทศ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ และจังหวัดมีข้อมูลผลการดำเนินงานตัวชี้วัดในระดับจังหวัด ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ (๔๖ จังหวัด)	มีข้อมูลการบันทึกผลการดำเนินงานตัวชี้วัดในระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น ในระดับประเทศ ครบถ้วนทุกตัวชี้วัด และจังหวัดมีข้อมูลผลการดำเนินงานตัวชี้วัดในระดับจังหวัด ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ (๕๔ จังหวัด)	มีข้อมูลการบันทึกผลการดำเนินงานตัวชี้วัดในระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น ในระดับประเทศ ครบถ้วนทุกตัวชี้วัด และจังหวัดมีข้อมูลผลการดำเนินงานตัวชี้วัดในระดับจังหวัด ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐๐ (๗๗ จังหวัด)

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายของปีงบประมาณ				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
K๒๑) ระดับความสำเร็จของการพัฒนาฐานข้อมูลกลางด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	มีการวิเคราะห์ระบบฐานข้อมูลเดิมเพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	มีการปรับปรุงข้อมูลความรู้หรือผลการดำเนินงานให้เป็นปัจจุบันทันสมัย (อัปเดต) อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง	มีการปรับปรุงข้อมูลความรู้หรือผลการดำเนินงานให้เป็นปัจจุบันทันสมัย (อัปเดต) อย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง	มีการปรับปรุงข้อมูลความรู้หรือผลการดำเนินงานให้เป็นปัจจุบันทันสมัย (อัปเดต) อย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง และผู้ใช้งานระบบฐานข้อมูลกลางมีความพึงพอใจในระดับมากขึ้นไปอย่างน้อยร้อยละ ๖๐	มีการปรับปรุงข้อมูลความรู้หรือผลการดำเนินงานให้เป็นปัจจุบันทันสมัย (อัปเดต) อย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง และผู้ใช้งานระบบฐานข้อมูลกลางมีความพึงพอใจในระดับมากขึ้นไปอย่างน้อยร้อยละ ๘๐
K๒๒) จำนวนงานวิจัย หรือองค์ความรู้จากการจัดการความรู้ ที่นำมาใช้ประโยชน์เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	๒ เรื่อง	๒ เรื่อง	๒ เรื่อง	๒ เรื่อง	๒ เรื่อง

๓) แนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน

(๑) พัฒนาระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Teen Act Indicators) ที่สามารถติดตามความก้าวหน้าและสะท้อนสถานการณ์การขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งระดับประเทศ และระดับพื้นที่ ให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

๑.๑ พัฒนาระบบปฏิบัติการฐานข้อมูลตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ฯ (Teen Act Indicators) แบบบูรณาการโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง และมุ่งสู่ผลลัพธ์เชิงคุณภาพมากขึ้น

๑.๒ ส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานซึ่งเป็นเจ้าภาพแต่ละประเด็นการพัฒนา (ยุทธศาสตร์) ร่วมกันกำหนดวิธีการในการจัดเก็บ รวบรวม บันทึกข้อมูลตัวชี้วัด ที่เป็นมาตรฐาน สำหรับการบริหารยุทธศาสตร์ฯ ทั้งระดับประเทศและระดับพื้นที่ให้ชัดเจน

๑.๓ พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลในแต่ละมาตรการ รวมถึงการบริหารจัดการคุณภาพข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบันและสามารถใช้งานได้สะดวกและรวดเร็ว

(๒) สร้างการรับรู้เกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ฯ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ฯ

๒.๑ เร่งเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ฯ สู่ภาคีเครือข่าย ๖ กระทรวงหลัก สถาบันการศึกษา องค์กรสนับสนุน (อาทิ UNFPA, UNICEF ฯลฯ)

๒.๒ ส่งเสริมการใช้ข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ฯ รอบด้าน เพื่อประกอบ การตัดสินใจและการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น

๒.๓ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ฯ ในระดับพื้นที่ ในการ จัดทำแผน/โครงการในการปฏิบัติงานในระดับเขตสุขภาพ และระดับพื้นที่

(๓) พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศกลาง เชื่อมโยงข้อมูลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา การตั้งครุฑในวัยรุ่นระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยบูรณาการเป็นระบบสารสนเทศที่มีมาตรฐาน พร้อมใช้งาน มีการจัดเก็บที่ไม่ซ้ำซ้อน สามารถสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน และมีประสิทธิภาพ

๓.๑ พัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลกลางด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา การตั้งครุฑในวัยรุ่น

๓.๒ ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ แลกเปลี่ยนและใช้ประโยชน์ จากระบบฐานข้อมูลกลางด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น

๓.๓ ส่งเสริมการสร้างระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศกลาง เพื่อการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยน ข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานการดูแล การช่วยเหลือ การส่งต่อ วัยรุ่นที่ประสบปัญหาการตั้งครุฑไม่พร้อม ในรูปแบบที่เหมาะสมกับความต้องการและสอดคล้องกับสถานการณ์และพื้นที่ โดยคำนึงถึงการรักษาความลับ และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย การพัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่นอย่างเป็นรูปธรรมและส่งผลต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อย่างแท้จริง

๔.๑ พัฒนากลไกความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกประเทศ ในการผลิต พัฒนา ผลงานวิจัย การศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากกฎหมาย หรือมาตรการใหม่ที่เกี่ยวข้องทั้งเรื่องการตั้งครุฑและ การยุติการตั้งครุฑ

๔.๒ สร้างระบบการสนับสนุน การอำนวยความสะดวก ในการศึกษาวิจัยให้เชื่อมต่อการ นำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาต่อยอดในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑ ในวัยรุ่น

๔.๓ เสริมสร้างวัฒนธรรมการจัดการความรู้และนวัตกรรม ตลอดจนพัฒนาระบบนิเวศ ในทุกหน่วยงาน (Ecosystem) ที่เอื้อการเรียนรู้ การจัดการความรู้และนวัตกรรมด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น

๔.๔ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทุกระดับในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการวิจัย การสร้าง องค์ความรู้และนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น

(๕) สนับสนุนการจัดการความรู้และพัฒนาระบบคลังข้อมูลความรู้เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญห การตั้งครุฑในวัยรุ่น

๕.๑ ส่งเสริมการจัดการความรู้จากในและต่างประเทศ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในทุกยุทธศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ และสนับสนุนให้มีการพัฒนาต่อยอด เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูล องค์ความรู้ ต่าง ๆ

๕.๒ พัฒนาการเป็นศูนย์กลางการจัดการความรู้ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห การตั้งครุฑในวัยรุ่น โดยส่งเสริมให้หน่วยงานระดับพื้นที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาระบบคลังความรู้ และเชื่อมโยงกับศูนย์กลางการจัดการความรู้ในระดับประเทศ

๔) โครงการหรือกิจกรรมสำคัญ (Initiatives) เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน

(๑) โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Teen act Indicators)

(๒) โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศกลางด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(๓) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(๔) โครงการจัดทำและเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศขนาดใหญ่ (Big Data) ประชากรในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(๕) โครงการจัดการความรู้และนวัตกรรมด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(๖) โครงการประกวดนวัตกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(๗) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรทุกระดับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และทัศนคติเชิงบวกต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

๕) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการฯ ไปดำเนินการ (หน่วยงานระดับกรม หรือเทียบเท่าขึ้นไป)

(๑) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

(๓) สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

(๔) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

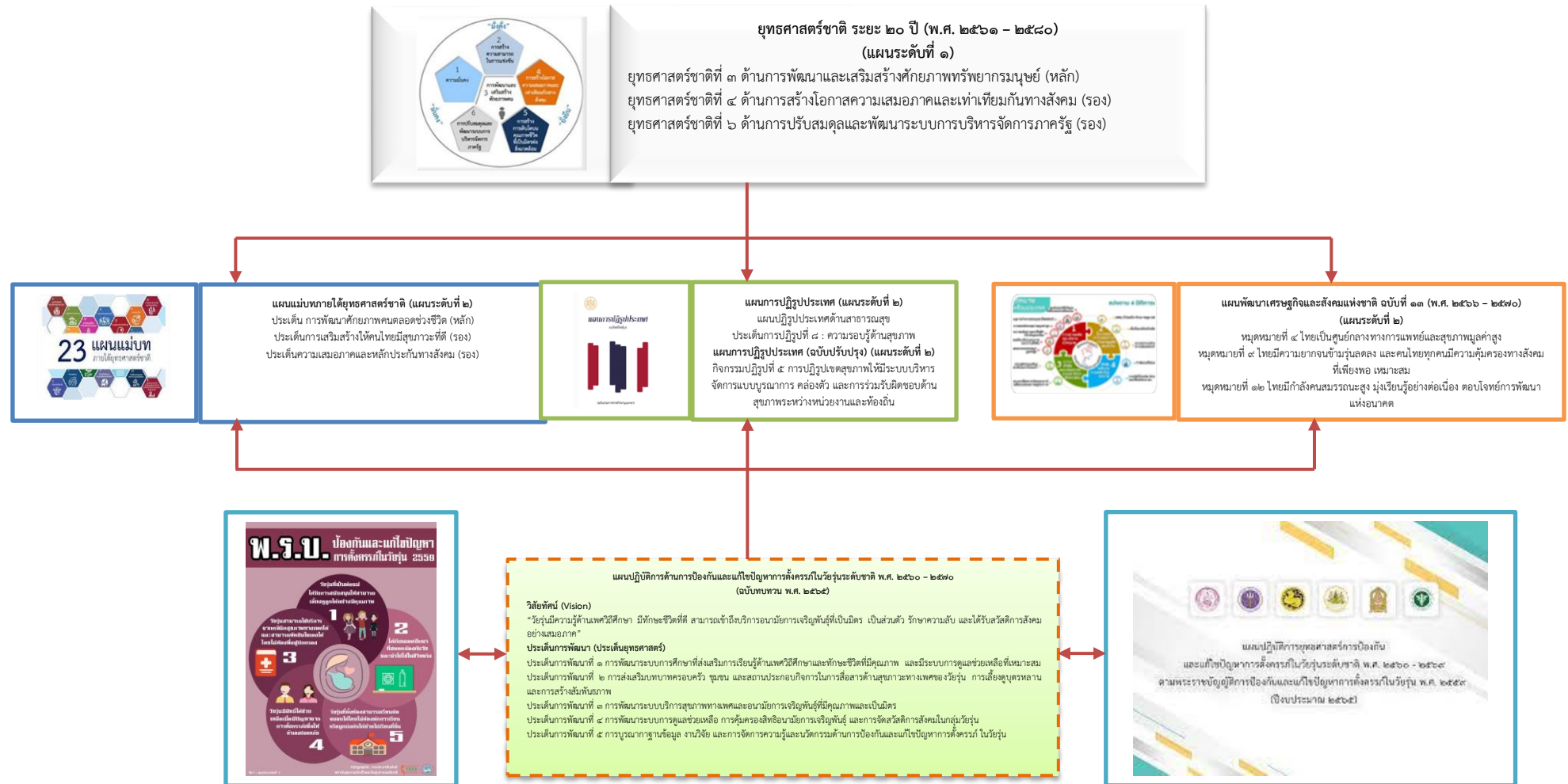
(๕) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

(๖) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

(๗) กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(๘) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ภาพที่ ๓-๑ ผังแสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๐ กับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

ตารางที่ ๓ - ๖ ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก แนวทางการบริหาร/ดำเนินงาน และโครงการสำคัญในแต่ละประเด็นการพัฒนา

เป้าหมาย (Strategic Goals)	ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (KPIs)	แนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) (Strategy)
ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เรื่อง การพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม		
(๑) วัยรุ่นได้รับการส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษา และทักษะชีวิต	K1) ร้อยละของนักเรียน/นักศึกษา มีความรู้ด้านเพศวิถีศึกษา และทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ	(๑) บริหารและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัยและสถานการณ์ปัจจุบัน (๒) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของนักเรียน นักศึกษา (๓) พัฒนาศักยภาพครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในการสอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต ให้สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
(๒) วัยรุ่นได้รับการดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองอย่างเป็นระบบเมื่อประสบปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในสถานศึกษา	K2) ร้อยละของนักเรียน/นักศึกษาที่ประสบปัญหาอันเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นได้รับการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษา	(๔) สถานศึกษามีกลไก ระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาของนักเรียน นักศึกษา และมีการพัฒนาให้เข้มแข็ง ตลอดจนมีระบบประสานงานกับครอบครัวและชุมชนในการดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนานักศึกษาที่ประสบปัญหาการตั้งครรภ์ (๕) สถานศึกษาจัดการศึกษาให้กับวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์อย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบที่เหมาะสมจนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก
(๓) สถาบันอุดมศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพและด้านอื่น ๆ ผนวกการเรียนการสอนเรื่องการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ สิทธินามัยการเจริญพันธุ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้แก่นักศึกษา ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาจะไปปฏิบัติหน้าที่บุคลากรทางการแพทย์ สาธารณสุข หรือครู ที่มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับอนามัย	K3) ร้อยละของสถาบันอุดมศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพและด้านอื่น ๆ ผนวกการเรียน การสอน เรื่องการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ สิทธินามัยการเจริญพันธุ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	(๖) ผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพและด้านอื่น ๆ ผนวกการเรียนการสอนเรื่องการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ สิทธินามัยการเจริญพันธุ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยขอความร่วมมือสถาบันอุดมศึกษาให้ดำเนินการ โดยมุ่งหวังว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาจะไปปฏิบัติหน้าที่

เป้าหมาย (Strategic Goals)	ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (KPIs)	แนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) (Strategy)
การเจริญพันธุ์และการป้องกันและ แก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น		บุคลากรทางการแพทย์ สาธารณสุข หรือครู ที่มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ ถูกต้องเกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ และการป้องกันและแก้ไขปัญห าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

เป้าหมาย (Strategic Goals)	ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (KPIs)	แนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) (Strategy)
ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ เรื่อง การส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการ ในการสื่อสารสุขภาวะ ทางเพศของวัยรุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน และการสร้างสัมพันธภาพ		
(๑) พ่อแม่/ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการสื่อสาร สุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน เพื่อเพิ่ม สัมพันธภาพกับบุตรหลานซึ่งเป็น วัยรุ่นผู้ประสบปัญหาการตั้งครรภ์ ได้	K4) ร้อยละของพ่อแม่/ผู้ปกครองที่มี ทักษะการสื่อสารสุขภาวะทางเพศ การเลี้ยงดูบุตรหลาน	(๑) สร้างนักสื่อสารสุขภาวะทางเพศ (๒) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม บูรณาการ การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมบทบาท ครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบ กิจการในการเลี้ยงดู สร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศ ของวัยรุ่น (๓) เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร การให้คำปรึกษา การคุ้มครอง สิทธิ และบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และวัยรุ่นสามารถ เข้าถึงได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น (๔) สร้างความร่วมมือให้องค์กรสื่อทุกภาค ส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชา สังคม มีการกระตุ้นให้ครอบครัว ชุมชน และสังคม ในการสื่อสารด้านสุขภาวะ ทางเพศของวัยรุ่น
(๒) สถานประกอบการกิจการที่มี ลูกจ้างตั้งแต่ ๕๐ คนขึ้นไปให้ ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับ การป้องกันและแก้ไขปัญหการ ตั้งครรภ์แก่ลูกจ้างอย่างถูกต้อง	K5) ร้อยละของสถานประกอบการที่มี ลูกจ้างตั้งแต่ ๕๐ คนขึ้นไป ที่ได้มีการ ให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการ ป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์แก่ ลูกจ้างอย่างถูกต้อง (จำนวน ๒๗,๕๗๙ แห่งโดยประมาณ)	(๕) ส่งเสริมให้สถานประกอบการจัดให้ มีข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการ ป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ใน วัยรุ่นและการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว แก่ลูกจ้าง
(๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี บทบาทในการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นร่วมกับทุกภาคส่วนใน พื้นที่	K6) ร้อยละขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่บรรจุแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรม เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในเทศ บัญญัติ/ข้อบัญญัติท้องถิ่น	(๖) กระทรวงมหาดไทยจัดทำแนวทาง ปฏิบัติ และให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของ ราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ตามมาตรา

เป้าหมาย (Strategic Goals)	ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (KPIs)	แนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) (Strategy)
		๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙
	K7) ร้อยละขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่มีการขับเคลื่อนการดำเนินการ เพื่อให้วัยรุ่นได้รับสิทธิในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	(๗) ส่งเสริมให้ราชการส่วนท้องถิ่น สนับสนุนพื้นที่สร้างสรรค์ หรือจัดกิจกรรม สร้างสรรค์ที่ส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการ ตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับอุดมศึกษา ด้าน วิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยขอความร่วมมือ สถาบันอุดมศึกษาให้ดำเนินการ โดย มุ่งหวังว่าเมื่อเมื่อสำเร็จการศึกษาจะไป ปฏิบัติหน้าที่บุคลากรทางการแพทย์ สาธารณสุข หรือครู ที่มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับอนามัย การเจริญพันธุ์และการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
		(๘) สนับสนุนให้สถานประกอบกิจการ ชุมชน และทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง จัดให้ มีระบบการส่งต่อให้วัยรุ่น/ลูกจ้างเข้าถึง บริการให้คำปรึกษาและบริการอนามัยการ เจริญพันธุ์

เป้าหมาย (Strategic Goals)	ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (KPIs)	แนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) (Strategy)
ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ เรื่อง การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร		
(๑) ระบบบริการสุขภาพมีความเป็นมิตรกับวัยรุ่น	K8) ร้อยละของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ. ๒๕๖๓	(๑) พัฒนาระบบบริการสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ให้ได้มาตรฐาน (๒) พัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพในการจัดบริการสุขภาพสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร และการพัฒนาเครือข่ายในการส่งต่อ เช่น การอบรมพัฒนาศักยภาพการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถอดบทเรียน (๓) พัฒนาแนวทางปฏิบัติภายใต้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น พ.ศ.๒๕๕๙
	K9) จำนวนโรงพยาบาลนอกสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มีการจัดบริการตามมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน	
	K10) ร้อยละความพึงพอใจของวัยรุ่นที่ได้รับบริการสุขภาพที่เป็นมิตร	
(๒) วัยรุ่นเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตร	K11) ร้อยละของวัยรุ่นที่เข้าถึงบริการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์	(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ในการเข้ารับบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่น (๕) สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานบริการสาธารณสุขมีและใช้เวชภัณฑ์วางแผนครอบครัวด้วยเทคโนโลยีที่หลากหลาย ทัน กับปัญหาและครอบคลุมระบบประกันสุขภาพทุกระบบ (๖) บูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานภาคีเครือข่าย เพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นเข้าถึงความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งเชิงรุกและสื่อออนไลน์ที่วัยรุ่นเข้าถึง (๗) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นในการออกแบบระบบสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ ที่เป็นมิตร โดยการสนับสนุนทรัพยากรจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
	K12) ร้อยละของวัยรุ่นที่ใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้ง	
	K13) ร้อยละของหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี ที่ได้รับการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ (Modern Methods) หลังคลอดหรือหลังแท้ง	
	K14) ร้อยละของหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี หลังคลอดหรือหลังแท้งที่คุมกำเนิดได้รับการคุมกำเนิดด้วยวิธีกึ่งถาวร	
	K15) ร้อยละของการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี	

เป้าหมาย (Strategic Goals)	ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (KPIs)	แนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) (Strategy)
ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ เรื่อง การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น		
(๑) วัยรุ่นตั้งครรภ์ได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งต่ออย่างเป็นระบบและได้รับการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของวัยรุ่น แต่ละราย	K16) ร้อยละของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ก่อนและ/หรือ หลังคลอดที่ได้รับการสวัสดิการสังคมที่ตอบสนองต่อความต้องการอย่างเหมาะสม K17) ร้อยละความพึงพอใจของแม่วัยรุ่นที่ได้รับการบริการสวัสดิการทั้งก่อนและหลังคลอด K18) ร้อยละของแม่วัยรุ่นที่มีสิทธิและได้รับสวัสดิการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	(๑) พัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของพ่อแม่วัยรุ่นทั้งก่อนและ/หรือหลังคลอดบุตร ตลอดจนเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการประกอบอาชีพ (๒) จัดทำแนวทางปฏิบัติด้านการจัดสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (๓) ส่งเสริมศักยภาพของแม่วัยรุ่น ในการเลี้ยงดูบุตรและทำหน้าที่ตามบทบาทได้อย่างเหมาะสม (๔) หน่วยงานจัดให้มีเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษา (๕) หน่วยงาน/เครือข่ายมีการประสานงานให้ความรู้ แนะนำ หนุนเสริม สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการดำเนินงาน (๖) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำข้อมูลเด็กนอกกระบวนการศึกษาในพื้นที่ รวมทั้งมีการประสานหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
(๒) สภาเด็กและเยาวชนสร้างเครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่เป็นแกนนำป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	K19) สภาเด็กและเยาวชนขับเคลื่อนกิจกรรมป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	(๗) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สภาเด็กและเยาวชนเป็นแกนนำ สร้างเครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่เพื่อป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

เป้าหมาย (Strategic Goals)	ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (KPIs)	แนวทางการพัฒนา/ดำเนินงาน (กลยุทธ์) (Strategy)
ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ เรื่อง การบูรณาการฐานข้อมูล งานวิจัย การจัดการความรู้ และนวัตกรรมด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น		
(๑) มีระบบฐานข้อมูลที่สนับสนุน การดำเนินการป้องกันและ แก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น กำกับติดตามความก้าวหน้า และ ปรับปรุงการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ได้อย่างเหมาะสม	K20) ระดับความสำเร็จของการพัฒนา ฐานข้อมูลตัวชี้วัดยุทธศาสตร์การ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ใน วัยรุ่น (Teen Act Indicators) K21) ระดับความสำเร็จของการพัฒนา ฐานข้อมูลกลางด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	(๑) พัฒนาระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Teen act Indicators) ที่สามารถติดตามความก้าวหน้าและ สะท้อนสถานการณ์การขับเคลื่อนการ ดำเนินงานทั้งระดับประเทศ และระดับ พื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน (๒) สร้างการรับรู้เกี่ยวกับระบบฐานข้อมูล ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ฯ และส่งเสริมการใช้ ประโยชน์ระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ฯ (๓) พัฒนาฐานข้อมูลและสารสนเทศ กลาง เชื่อมโยงข้อมูลด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยบูรณาการ เป็นระบบสารสนเทศที่มีมาตรฐาน พร้อมใช้งาน มีการจัดเก็บที่ไม่ซ้ำซ้อน สามารถสนับสนุนการขับเคลื่อนการ ดำเนินงานที่ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน และ มีประสิทธิภาพ
(๒) สนับสนุนการวิจัย การจัดการ ความรู้ นวัตกรรม ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น และการใช้ประโยชน์ จากงานวิจัยหรือองค์ความรู้ที่ หลากหลายทั้งภายในและภายนอก ประเทศเพื่อประโยชน์ในการ ขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ บรรลุผลสำเร็จ	K22) จำนวนองค์ความรู้จากงานวิจัย การจัดการความรู้ และการถอดบทเรียน จากการดำเนินงาน ที่นำไปใช้ประโยชน์ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย การพัฒน่องค์ความรู้ และนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอย่างเป็น รูปธรรมและส่งผลต่อการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์อย่างแท้จริง (๕) สนับสนุนการจัดการความรู้และ พัฒนาระบบคลังข้อมูลความรู้เพื่อการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น

กรมอนามัย
สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์